

Badanie ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2011 roku

- Raport z badań dla Śląskiej Organizacji Turystycznej

- Warszawa, grudzień 2011
-

■	Informacje o badaniu	3
■	Wyniki szczegółowe	
■	Analiza opracowań dotyczących turystyki - DESK RESEARCH	5
■	Statystyki z obiektów turystycznych – DESK RESEARCH.....	29
■	Ogólnopolskie badanie typu omnibus – CAPI.....	43
■	O ARC Rynek i Opinia	73

Informacje o badaniu

- Niniejszy raport prezentuje wyniki badań ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2011 roku. W badaniu zastosowano następujące metody badawcze:
 - **Badanie desk research** – analiza materiałów źródłowych opisujących ruch turystyczny w województwie śląskim w 2010 roku na tle innych województw skupiająca się na tematyce turystyki przyjazdowej (krajowej i zagranicznej), przychodach z turystyki oraz trendach obserwowanych w ciągu ostatnich lat;
 - **Badanie obiektów/atrakcji turystycznych** – zebranie informacji o przepływie turystów w wybranych obiektach w drugiej połowie 2010 roku i w roku 2011;
 - **Badanie Omnibus CAPI** - ogólnopolskie, reprezentatywne badanie dorosłych Polaków, którego celem było oszacowanie wielkości ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2011 roku.

Analiza opracowań dotyczących turystyki - DESK RESEARCH

- W niniejszej części przedstawione zostaną informacje na temat ruchu turystycznego w 2010 roku pozyskane w ramach analizy materiałów źródłowych w tym, w szczególności, opracowań na podstawie badań Instytutu Turystyki oraz danych udostępnianych przez Polską Organizację Turystyczną i Główny Urząd Statystyczny.
- Głównym obszarem zainteresowań analizy pozostanie **krajowa i zagraniczna turystyka przyjazdowa do województwa śląskiego**. Zostanie ona przedstawiona na tle wyników ogólnych dla Polski oraz w porównaniu do wyników innych województw.
- Dane uzyskane dla roku 2010 zestawione zostaną z wynikami poprzednich lat, co pozwoli na uchwycenie trendów i zmian zachodzących w czasie.

■ Definicje pojęć

- Turystyka krajowa w 2010 roku
- Zagraniczna turystyka przyjazdowa w 2010 roku
- Zaplecze turystyczne województwa śląskiego w 2010 roku

- Definicje kluczowych pojęć z dziedziny turystyki*:
 - *Turysta* – jest to odwiedzający, który w miejscu odwiedzanym pozostaje przynajmniej na jedną noc, korzystając z usług publicznej lub prywatnej bazy noclegowej.
 - *Turystyka* – są to wszelkie czynności osoby podróżującej i przebywającej poza jej zwykłym otoczeniem, podejmowane w celach wypoczynkowych, interesach lub innych, w okresie nie dłuższym niż 12 kolejnych miesięcy.
 - *Miejsce podróży* – jest to istotne miejsce odwiedzane w czasie podróży, którym może być jak najdalej wysunięty punkt od miejsca stałego zamieszkania, a także miejsce, w którym turysta spędzi najwięcej czasu lub miejsce, które stanowi główny punkt podróży.
 - *Cel podróży* – jest to motywacja podróży, przyczyna dla której urlop lub podróż ma się odbyć w określonym miejscu i czasie, ze względu na: (1) Wypoczynek, rekreacje i wakacje, (2) Odwiedziny znajomych lub krewnych, (3) Interesy, sprawy zawodowe, (4) Leczenie, (5) Pielgrzymki religijne, (6) Inne.

* źródło: Wiesław Wagner, Dariusz Szwebów: „Nomenklatura statystyczna według światowej organizacji turystyki” w: „Wiadomości Statystyczne” nr 6/1997

- Ze względu na miejsce, kierunek i czas trwania podróży wyróżnia się następujące podziały:
 - **Miejsce podróży*:**
 - **Turystyka krajowa** – obejmuje czynności mieszkańców określonego kraju lub innego terytorium, podróżujących i przebywających w miejscach w obrębie tego kraju lub terytorium, ale poza ich zwykłym otoczeniem, w celach wypoczynkowych, zawodowych lub innych, nie dłużej niż 12 kolejnych miesięcy.
 - **Turystyka zagraniczna** – obejmuje czynności osób, które podróżują po kraju nie będącym miejscem ich stałego zamieszkania i zwykłym otoczeniem na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy, przy czym główny cel wizyty jest inny niż podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzonym miejscu.
 - **Kierunek podróży*:**
 - **Turystyka przyjazdowa** – obejmuje czynności osób podróżujących po terytorium, którego nie są mieszkańcami i które nie stanowi ich zwykłego otoczenia, w celach wypoczynkowych, zawodowych lub innych, nie dłużej niż przez kolejnych 12 kolejnych miesięcy.
 - **Turystyka wyjazdowa** – obejmuje czynności mieszkańców określonego terytorium, podróżujących i przebywających w miejscach poza tym terytorium i poza ich zwykłym otoczeniem, w celach wypoczynkowych, zawodowych lub innych, nie dłużej niż 12 kolejnych miesięcy.
 - **Czas trwania**:**
 - **Podróże krótkookresowe** - 2-4 dniowe, połączone co najmniej z jednym noclegiem poza miejscowością zamieszkania.
 - **Podróże długookresowe** - trwające co najmniej 5 dni, a więc połączone przynajmniej z czterema noclegami poza domem.

* źródło: Wiesław Wagner, Dariusz Szwebów: „Nomenklatura statystyczna według światowej organizacji turystyki” w: „Wiadomości Statystyczne” nr 6/1997

** źródło: Jerzy Łaciak: „Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2006 roku.”

„Badanie ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2011 roku”
Raport generalny z badań dla Śląskiej Organizacji Turystycznej

- Definicje pojęć
- **Turystyka krajowa w 2010 roku**
- Zagraniczna turystyka przyjazdowa w 2010 roku
- Zaplecze turystyczne województwa śląskiego w 2010 roku

Turystyka krajowa - zróżnicowanie geograficzne

Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2010 roku według województw i liczby krajowych podróży turystycznych ogółem (mln)*

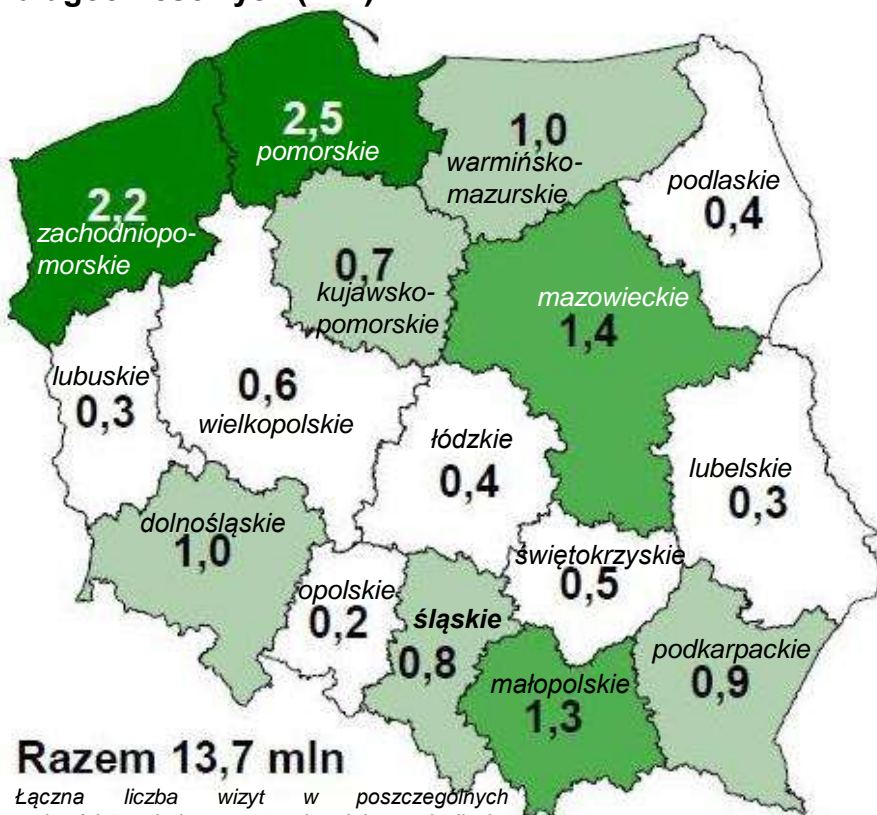
Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 1,1 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków w 2010 roku”

- Łączna liczba podróży krajowych w 2010 roku wyniosła 33,9 mln. W porównaniu do roku poprzedniego wielkość natężenia krajowego ruchu turystycznego ogółem w Polsce wzrosła (wartość w 2009 roku: 30,8 mln, wzrost o 10%). Niezmiennie do najczęściej odwiedzanych województw należą: pomorskie, mazowieckie i zachodniopomorskie.
- Łączna liczba krajowych podróży turystycznych do województwa śląskiego w 2010 roku wyniosła 2,6 mln.
- W porównaniu do roku 2009 nastąpił wzrost natężenia ruchu turystycznego w regionie (o 0,8 mln). W skali kraju województwo śląskie pod względem liczby podróży uplasowało się na 4 pozycji (w 2009 – na 6 pozycji).
- Biorąc pod uwagę zróżnicowanie na czas trwania podróży w 2010 roku województwie śląskim przeważały podróże krótkookresowe. Stanowiły one prawie 70% ogólnej liczby wizyt w tym regionie (średnia dla Polski: 60%).

Turystyka krajowa – podróże długookresowe zróżnicowanie geograficzne

Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2010 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)*

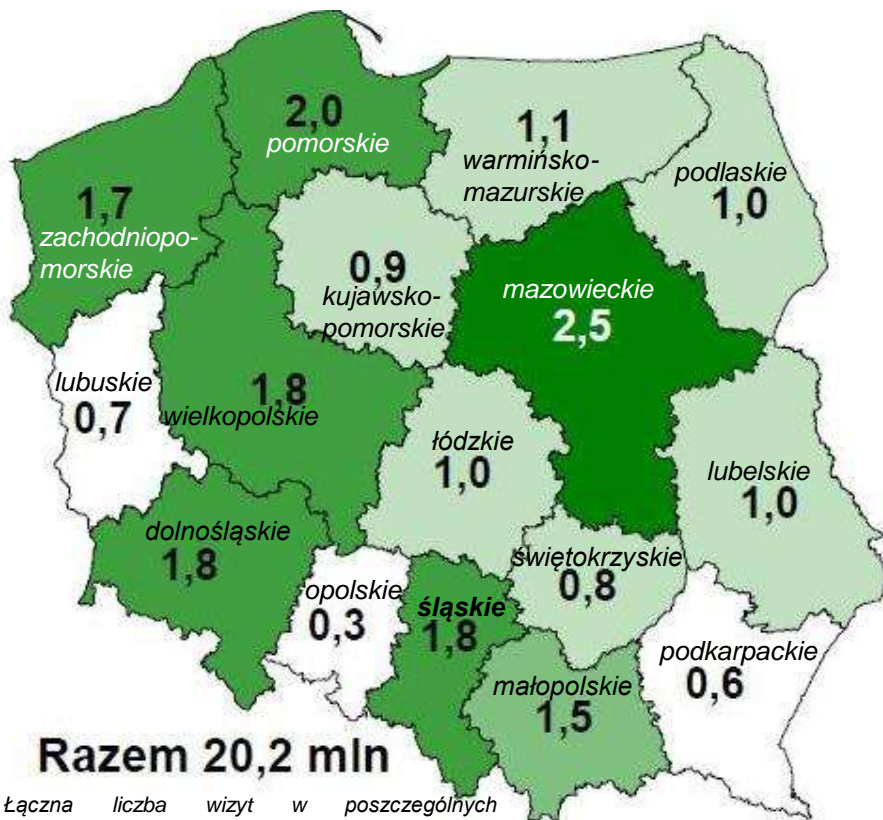
Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,8 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków w 2010 roku”

- Liczba krajowych podróży długookresowych do województwa śląskiego wyniosła w 2010 roku 0,8 mln. W porównaniu do roku 2009 nastąpił tego wskaźnika wzrost o 0,1 mln.
- Pod względem liczby podróży długookresowych województwo śląskie zajmuje 7 pozycję w kraju (w poprzednim roku – 8 pozycję). Udział podróży długookresowych w ogóle podróży w województwie śląskim wyniósł około 30%.

Turystyka krajowa – podróże krótkookresowe zróżnicowanie geograficzne

Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2010 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)*

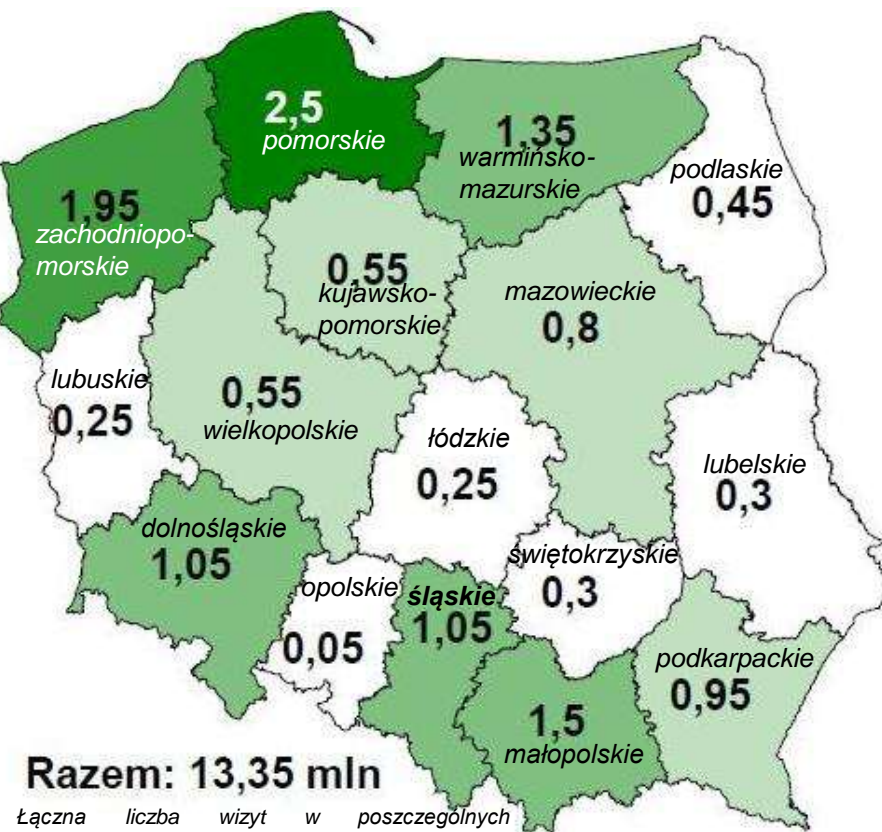
- Wzrost natężenia krajowego ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2010 roku nastąpił również w przypadku podróży krótkookresowych. Liczba podróży krótkookresowych wyniosła 1,8 mln (w poprzednim roku: 1,1 mln).
- W skali kraju województwo śląskie pod względem liczby podróży krótkookresowych zajęło w 2010 roku 3 pozycję. Identyczny wynik uzyskały województwa dolnośląskie i wielkopolskie.

Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,3 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków w 2010 roku”

Turystyka krajowa – podróże w celach typowo turystycznych

Krajowe podróże Polaków w celach typowo turystycznych w 2010 roku według województw (mln)*

Razem: 13,35 mln

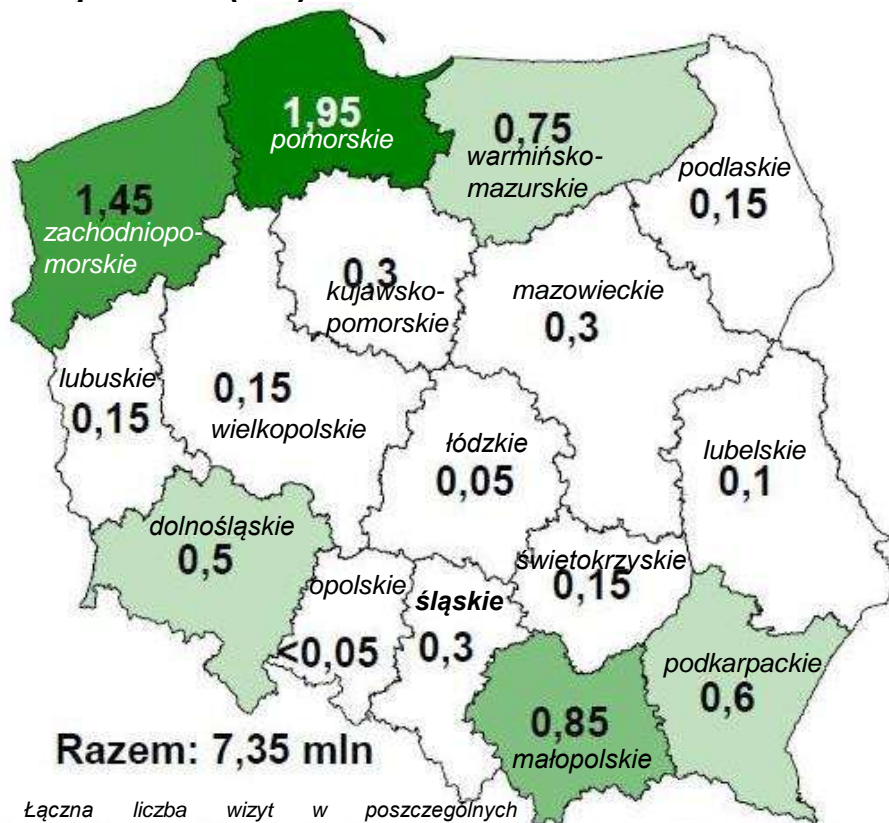
Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,5 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków w 2010 roku”

- Podróże w celach typowo turystycznych stanowiły w 2010 roku około 39% ogółu podróży w Polsce (w 2009 roku wskaźnik ten wynosił 41%).
- Łączna liczba wyjazdów turystycznych w 2010 roku do województwa śląskiego wyniosła 1,05 mln (w roku poprzednim – 0,65 mln).
- Udział podróży w celach turystycznych w województwie śląskim wyniósł około 40% ogółu podróży do tego regionu. Województwami typowo turystycznymi, dla których udziały podróży turystycznych są najwyższe to: warmińsko-mazurskie oraz podkarpackie.

Turystyka krajowa – podróże długookresowe w celach typowo turystycznych

Krajowe długookresowe podróże Polaków w celach typowo turystycznych w 2010 roku według województw (mln)*

- Biorąc pod uwagę długość podróży, liczba podróży długookresowych w celach typowo turystycznych do województwa śląskiego wyniosła w roku 2010 0,3 mln. Jest to wartość identyczna jak zanotowana w poprzednim roku.
- Udział podróży długookresowych w ogóle podróży w celach typowo turystycznych dla województwa śląskiego wyniósł około 29%. Dla Polski wskaźnik ten to około 55%.

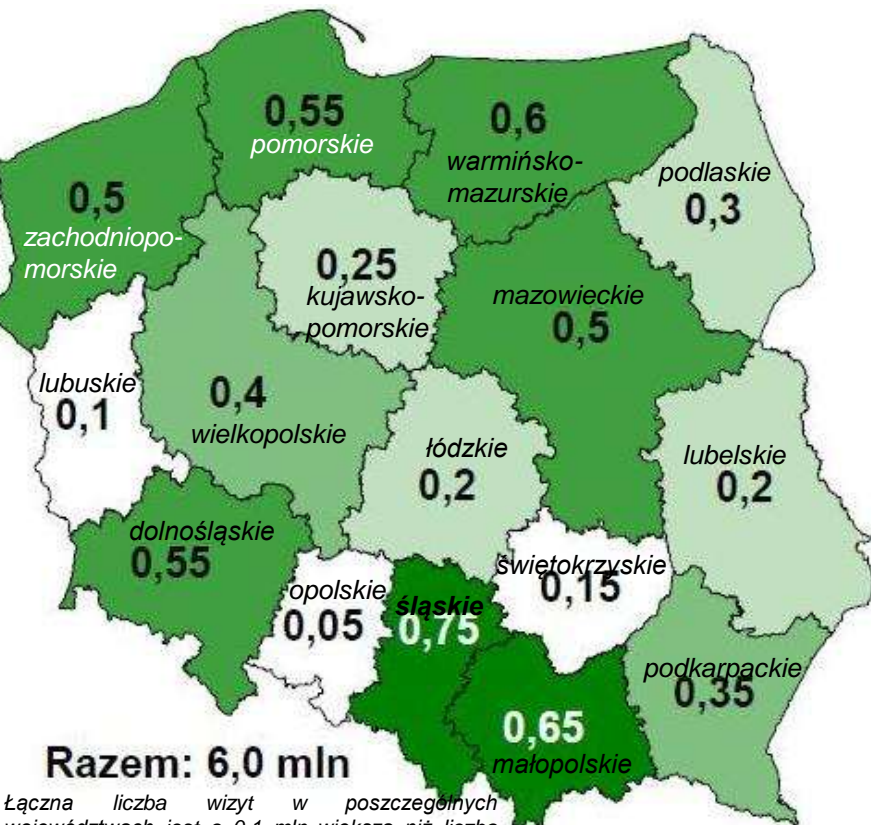
Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,4 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków w 2010 roku”

„Badanie ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2011 roku”
Raport generalny z badań dla Śląskiej Organizacji Turystycznej

Turystyka krajowa – podróże krótkookresowe w celach typowo turystycznych

Krajowe krótkookresowe podróże Polaków w celach typowo turystycznych w 2010 roku według województw (mln)*

Razem: 6,0 mln

Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,1 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

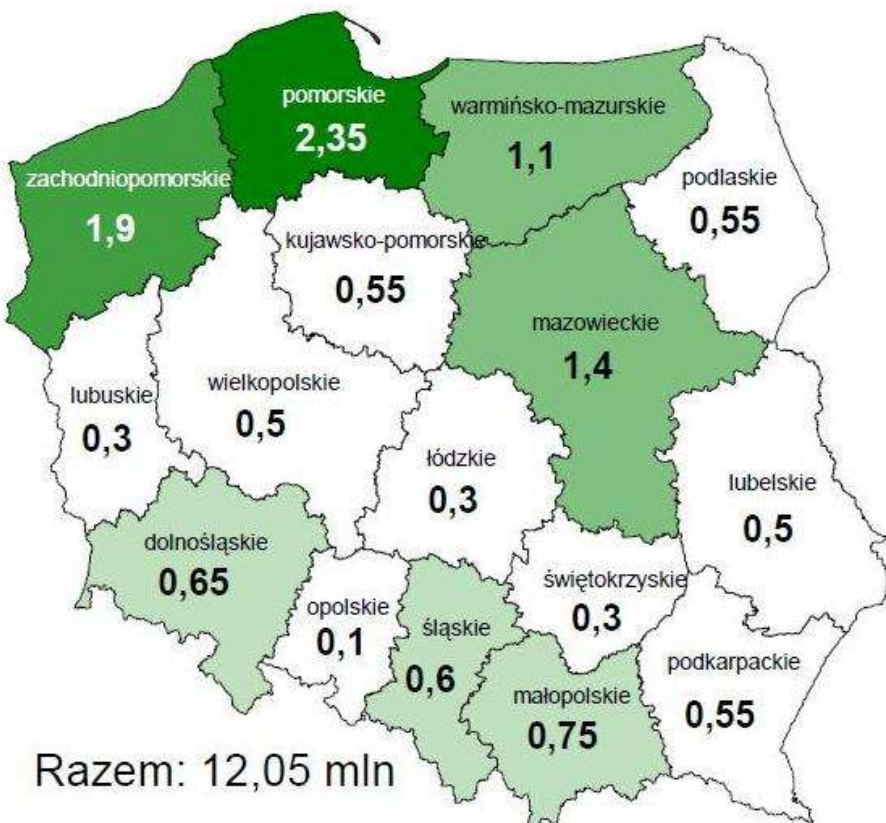
* źródło: Jerzy Łaciak: „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków w 2010 roku”

„Badanie ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2011 roku”
Raport generalny z badań dla Śląskiej Organizacji Turystycznej

- Liczba podróży krótkookresowych w celach typowo turystycznych do województwa śląskiego wyniosła w 2010 roku 0,75 mln. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wyraźny wzrost krótkookresowych wyjazdów turystycznych do tego regionu (wartość w 2009 roku: 0,35 mln).
- Śląskie plasuje się więc na pierwszej pozycji w kraju pod względem turystycznych podróży krótkookresowych.

Turystyka krajowa – podróże w okresie letnim

Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2010 roku według województw i liczby krajowych podróży turystycznych ogółem (mln)*

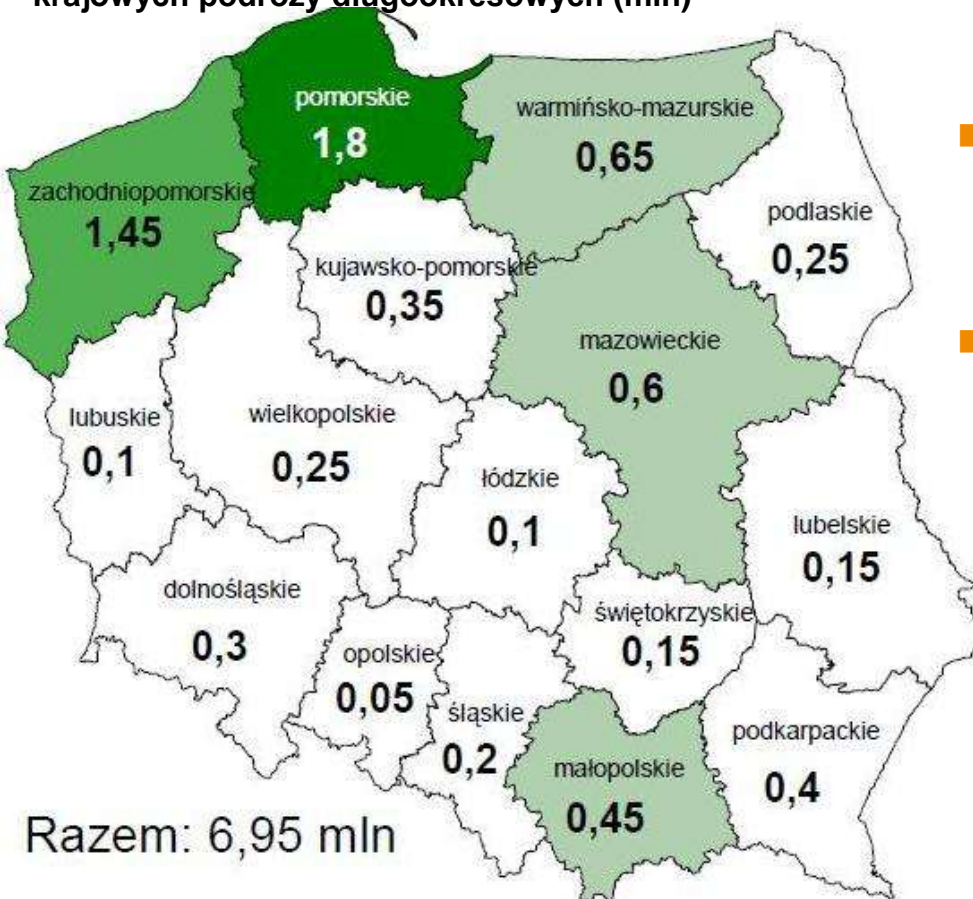

- Podróże w okresie letnim – w lipcu i sierpniu – stanowiły około 1/3 krajowego ruchu turystycznego w Polsce. Na przestrzeni lat wskaźnik ten jest stabilny.
- W 2010 w województwie śląskim liczba podróży w okresie letnim wyniosła 0,6 mln (w roku 2009 – 0,45 mln). Stanowi to prawie 1/4 ogółu podróży do tego regionu.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2010 roku”

Turystyka krajowa – podróże długookresowe w okresie letnim

Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2010 roku według województw i liczby krajowych podróży długookresowych (mln)*

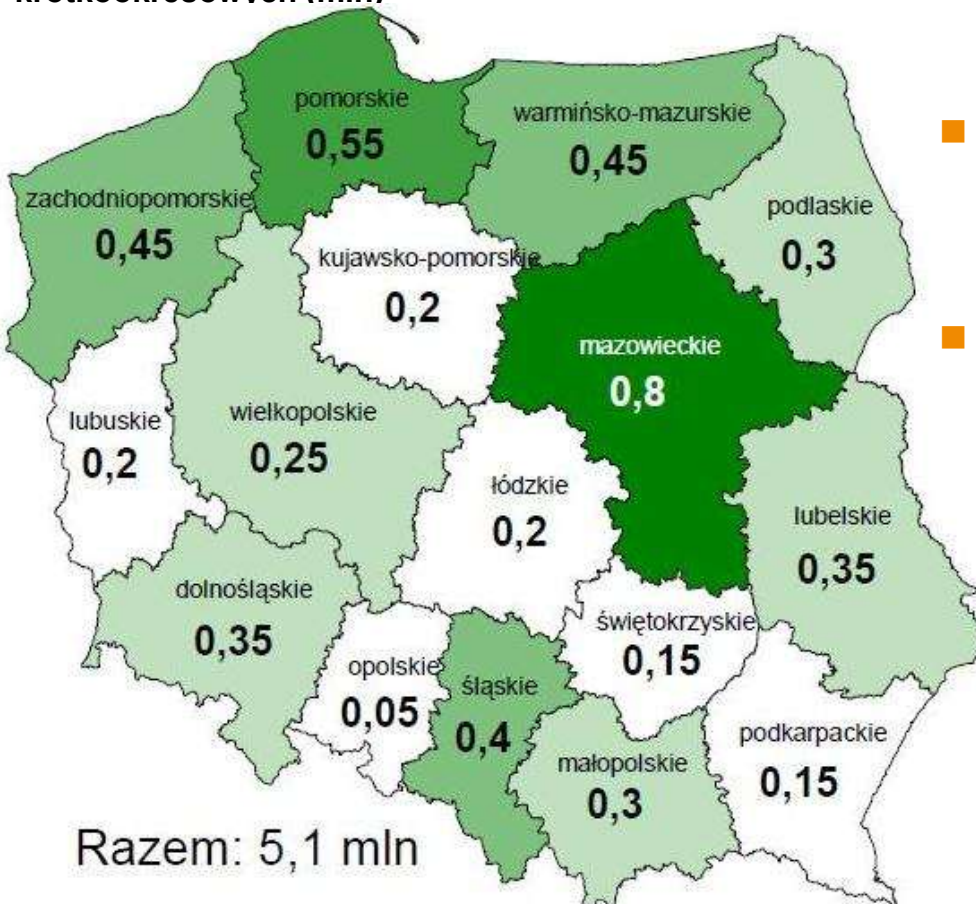

- Liczba krajowych podróży długookresowych w lipcu i sierpniu do województwa śląskiego od 2008 roku pozostaje niezmienna i wynosi 0,2 mln.
- Udział podróży długookresowych w ruchu turystycznym w miesiącach letnich w 2010 roku stanowił 33%. Wartość tego wskaźnika w porównaniu do roku poprzedniego spadła (udział w 2009 roku: 44%).

* źródło: Jerzy Łaciak: „Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2010 roku”

Turystyka krajowa – podróże krótkookresowe w okresie letnim

Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lecie 2009 roku według województw i liczby krajowych podróży krótkookresowych (mln)*

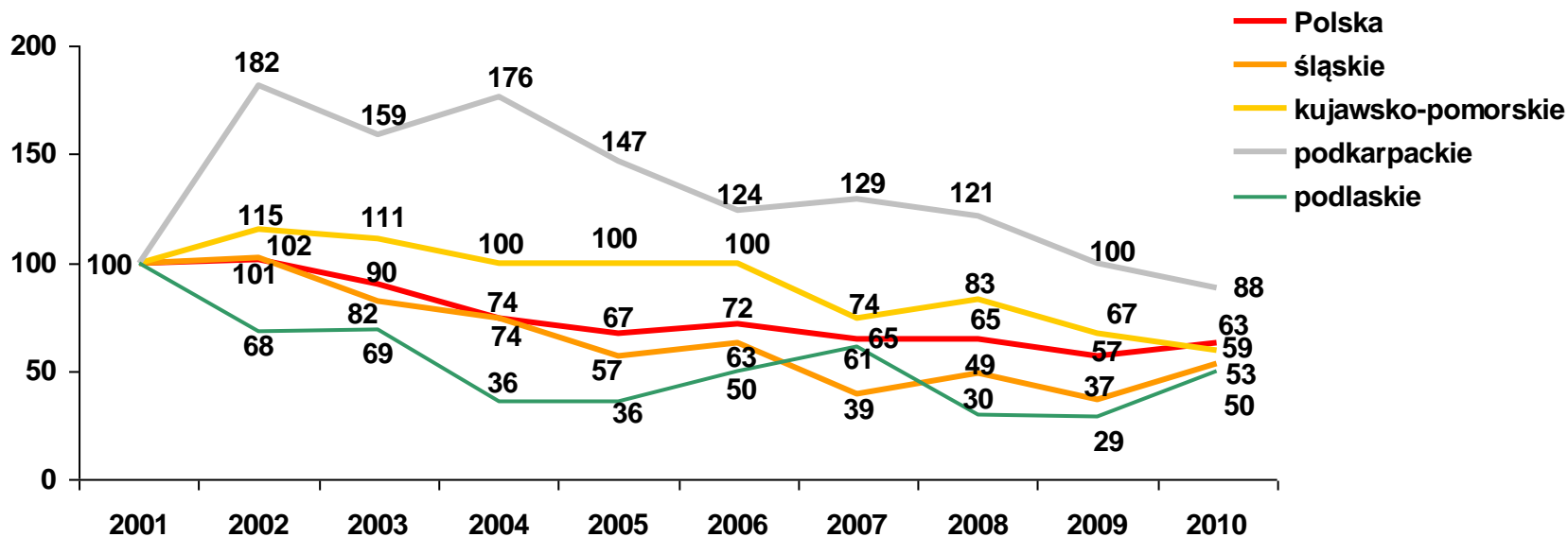

- Natężenie krajowych podróży krótkookresowych do województwa śląskiego w okresie letnim w 2010 roku wzrosło w porównaniu do roku poprzedniego.
- W 2010 roku liczba podróży tego typu wyniosła 0,4 mln (w 2009 roku było to 0,25 mln). W skali kraju jest to wynik bardzo dobry – województwo śląskie należy do 5 województw, które uzyskały wynik co najmniej 0,4 mln.

* źródło: Jerzy Łaciak: „Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2010 roku”

Analiza trendów – indeks liczby krajowych wizyt turystycznych

Indeks liczby krajowych podróży turystycznych (liczba odwiedzin w roku 2001 = 100)*

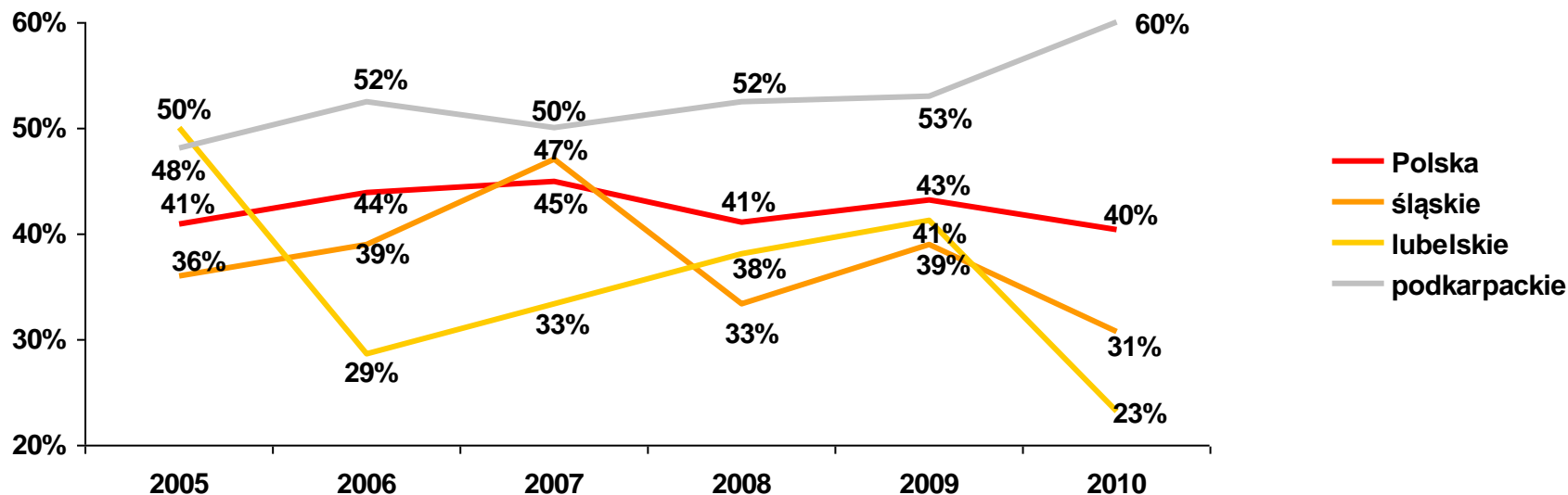

- Na wykresie powyżej zaprezentowano względne zmiany natężenia ruchu turystycznego ogółem w Polsce, woj. śląskim i trzech przykładowych województwach, w latach 2001-2010 (liczba odwiedzin w 2001 r. = 100).
- Trend spadkowy natężenia krajowego ruchu turystycznego obserwowany od 2001 roku został zahamowany w 2010 roku. Również w województwie śląskim w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby podróży turystycznych.

* źródło: analizy własne na podstawie corocznych raportów Instytutu Turystyki

Analiza trendów – udział podróży długookresowych

Udział podróży długookresowych wśród podróży ogółem*

- Powyższy wykres przedstawia zmianę udziału podróży długookresowych w liczbie podróży ogółem dla Polski, województwa śląskiego oraz województw, które w 2010 roku zanotowały najwyższy (podkarpackie) i najniższy (lubelskie) udział podróży długookresowych.
- O ile udział podróży długookresowych wśród krajowych podróży ogółem na przestrzeni lat jest stały, to udziały w poszczególnych województwach odnotowują dość duże wahania. Dotyczy to również województwa śląskiego. Po wzroście udziału podróży długookresowych zanotowanych w tym regionie w 2009 roku, rok 2010 przyniósł najniższą jak dotąd wartość tego wskaźnika.

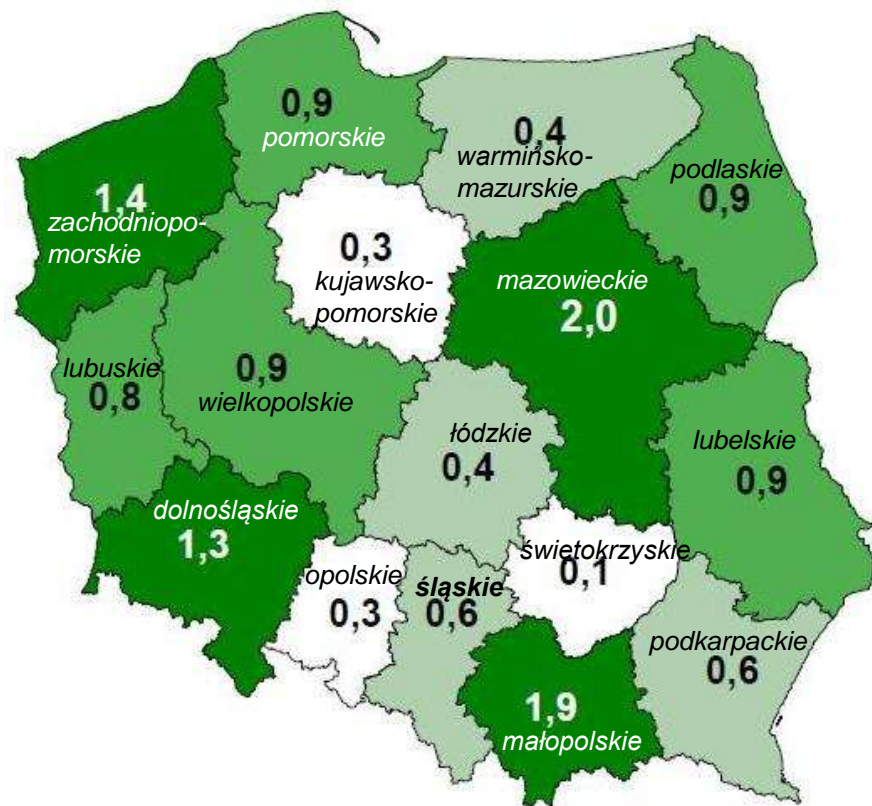
* źródło: analizy własne na podstawie corocznych raportów Instytutu Turystyki

- Definicje pojęć
- Turystyka krajowa w 2010 roku
- **Zagraniczna turystyka przyjazdowa w 2010 roku**
- Zaplecze turystyczne województwa śląskiego w 2010 roku

Wielkość zagranicznego ruchu turystycznego – zróżnicowanie geograficzne

Przyjazdy turystów zagranicznych według województw w 2010 roku (mln)*

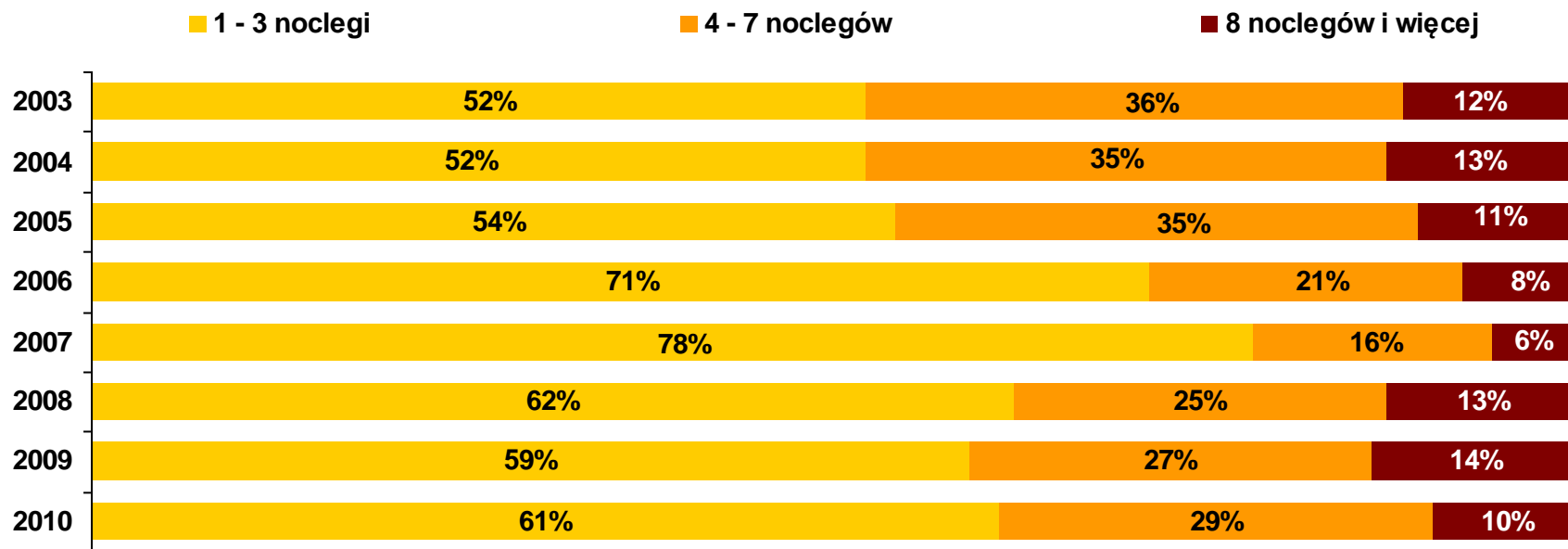

- W 2010 roku po raz pierwszy od 3 lat przełamana została tendencja spadkowa wielkości zagranicznego ruchu turystycznego przyjazdowego. W roku tym Polskę odwiedziło 13,7 mln turystów zagranicznych. Jest to wielkość porównywalna z zanotowaną w roku 2008 (w roku 2009 było to 11,9 mln). Do najczęściej odwiedzanych województw niezmiennie należały: mazowieckie, małopolskie, zachodniopomorskie i dolnośląskie.
- Łączna liczba przyjazdów turystów zagranicznych do województwa śląskiego wyniosła w 2010 roku 0,6 mln. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił spadek liczby turystów zagranicznych o 16,6%. Przy czym dokładnie taka sama wielkość (0,6 mln) charakteryzowała ten region w roku 2008 i 2007.
- Najliczniejszą grupę turystów odwiedzających w 2010 roku województwo śląskie stanowili Niemcy (24%). Na drugim miejscu pod względem liczby wizyt w regionie znaleźli się Włosi (12%), a na kolejnych Francuzi (5%) i Brytyjczycy (5%).

* źródło: Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska: „Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku”

Struktura zagranicznego ruchu turystycznego – długość pobytu

Długość pobytu turystów zagranicznych w Polsce*

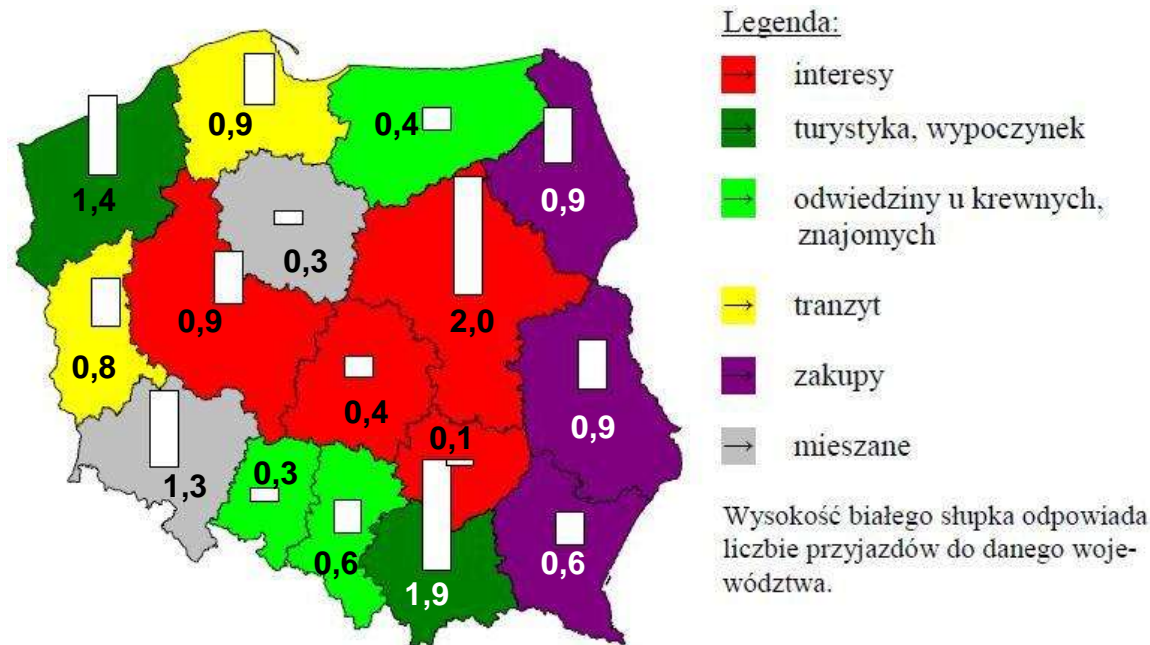
- W ostatnich trzech latach różnice w długości pobytów turystów zagranicznych były nieznaczne. Podróże krótkookresowe stanowiły około 60% ogółu podróży turystów zagranicznych.

* źródło: analizy własne na podstawie Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska:
„Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku”

Struktura zagranicznego ruchu turystycznego – cele wizyt

Rozmieszczenie terytorialne zagranicznego ruchu turystycznego w 2010 roku według celów pobytu*

Wielkość liczby przyjazdów w mln.

- Podobnie jak w poprzednich latach w 2010 roku dominującym celem podróży zagranicznych turystów do województwa śląskiego były odwiedziny u krewnych, znajomych.
- Województwo śląskie jest jednym z trzech województw (obok opolskiego oraz warmińsko-mazurskiego), w których przeważa ten cel pobytu.

* źródło: Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska: „Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku”

Struktura zagranicznego ruchu turystycznego – organizacja podróży

Odsetki turystów zagranicznych korzystający z usług biur podróży lub rezerwacji w 2010 roku*

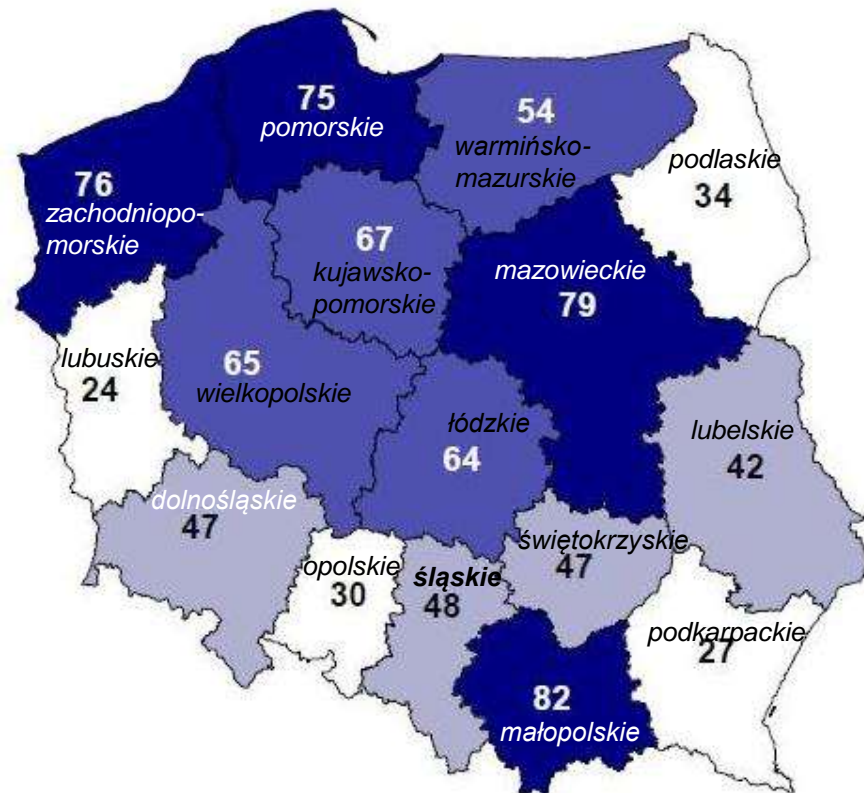
- Małopolskie, mazowieckie i zachodniopomorskie to trzy województwa o najwyższym udziale turystów zagranicznych korzystających z przyjazdów zorganizowanych (usług biur podróży lub rezerwacji).
- W województwie śląskim w porównaniu do poprzedniego roku odsetek turystów zagranicznych korzystających z usług biur podróży lub rezerwacji zmniejszył się (z 37% w 2009 do 30% w 2010 roku).

Odsetek turystów odwiedzających dane województwo, którzy zakupili pełny pakiet albo korzystali z biur podróży w mniejszym zakresie (zakup części usług lub jedynie rezerwacja).

* źródło: Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska: „Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku”

Struktura zagranicznego ruchu turystycznego – zakwaterowanie

Odsetki turystów zagranicznych korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w 2010 roku*

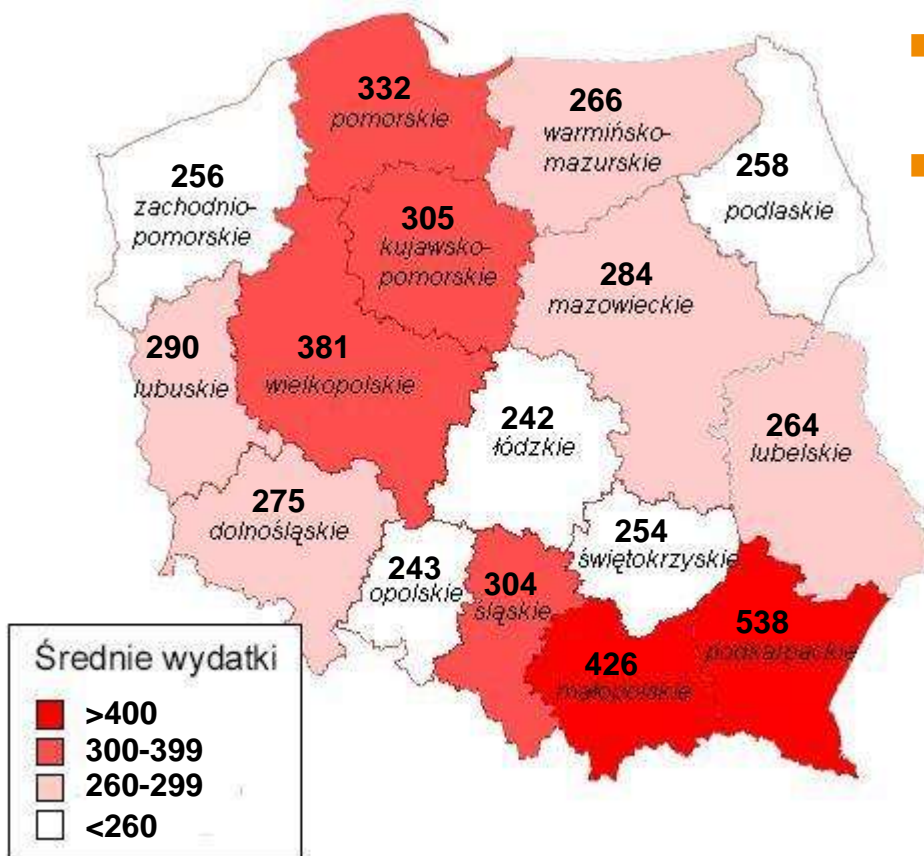

- W 2010 roku odsetek turystów zagranicznych odwiedzających województwo śląskie, którzy korzystali z zakwaterowania zbiorowego wyniósł 48%. Była to wartość niższa niż zanotowana w województwie w 2009 roku.
- Średnia ogólnopolska w 2010 roku wyniosła 54%.

* źródło: Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska: „Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku”

Wydatki turystów zagranicznych

Przeciętne wydatki turystów w 2010 roku według odwiedzanych województw (w USD na osobę)*

- Średnie wydatki turystów zagranicznych na osobę w 2010 roku wyniosły 307 USD.
- Przepiętne wydatki turystów zagranicznych w województwie śląskim w 2010 roku były bardzo zbliżone do średniej ogólnopolskiej i wyniosły 304 USD na osobę. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wyraźny spadek tego wskaźnika (wartość średnich wydatków turystów zagranicznych w województwie śląskim w 2009 roku wyniosła 542 USD).

* źródło: Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska: „Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku”

Statystyki z obiektów turystycznych – DESK RESEARCH

■ **Informacje o badaniu**

■ Podsumowanie wyników

■ Ruch turystyczny w wybranych placówkach turystycznych województwa śląskiego w 2011 roku

Cele badania:

- Głównym celem badania było oszacowanie wielkości i charakterystyka ruchu turystycznego w placówkach turystycznych województwa śląskiego.

Realizacja:

- Dane zebrane zostały metodą samodzielnie wypełnianych ankiet internetowych (CAWI).
- Zaproszenie do wzięcia udziału w badaniu zostało wysłane do ponad 100 punktów turystycznych: muzeów i obiektów wystawowych, obiektów architektury świeckiej, obiektów sportowych i rekreacyjnych, parków, obiektów związanych z górnictwem, obiektów przemysłowych i innych.
- Ostatecznie w badaniu wzięło udział: N=52 placówek (pełna lista na kolejnym slajdzie).

Termin realizacji:

- Badanie zostało przeprowadzone w listopadzie i grudniu 2011 roku.

Uwaga: Prezentowane są dane za rok 2011. Pomimo cykliczności pomiaru porównania do wyników z lat poprzednich nie są uprawnione ze względu na dużą zmienność i różnorodność punktów, z których dane były pozyskiwane.

Lista punktów turystycznych, które wzięły udział w badaniu:

- Brama Cukermana w Będzinie
- Muzeum Zagłębia w Będzinie
- Muzeum w Bielsku-Białej
- Studio Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej
- Muzeum Drukarstwa w Cieszynie
- Zamek Cieszyn
- Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie
- Kompleks Szttygarka w Chorzowie, Szyb Prezydent
- Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie
- Wesole Miasteczko w Chorzowie
- Zamek Chudów
- Jasna Góra, Częstochowa
- Muzeum Częstochowskie (dane łączne dla obiektów: Muzeum Górnictwa Rud Żelaza, Pawilon Etnograficzny, Dom Poezji - Muzeum Haliny Poświatowskiej, Dworek Krasińskich w Żółtym Potoku)
- Muzeum Produkcji Zapalek w Częstochowie
- Rezerwat Archeologiczny w Częstochowie-Rakowie
- Galeria Saturn w Czeladzi
- Muzeum Miejskie Szttygarka w Dąbrowie Górniczej
- Muzeum w Gliwicach - Oddział Odlewnictwa Artystycznego
- Muzeum w Gliwicach – Oddział Radiostacja
- Muzeum w Gliwicach - Willa Caro
- Muzeum w Gliwicach - Zamek Piastowski
- Muzeum Techniki Sanitarnej w Gliwicach
- Palmiarnia Miejska w Gliwicach
- Chlebowa Chata w Górkach Wielkich
- Muzeum Regionalne - Chata Kawuloka w Istebnej
- Muzeum Śląskie w Katowicach
- Osiedle Giszowiec w Katowicach
- Zabytkowa Stacja Wodociągowa „Zawada” w Karchowicach
- Zespół Pieśni i Tańca "Śląsk" im. Stanisława Hadyny w Koszęcinie
- Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach
- Park Miniatur w Ogrodzieńcu
- Zamek Ogrodzieniec
- Zamek Olsztyn k. Częstochowy
- Pałac w Pławniowicach
- Muzeum Prasy Śląskiej w Pszczynie
- Muzeum Zamkowe w Pszczynie
- Pokazowa Zagroda Żubrów w Pszczynie
- Muzeum w Raciborzu
- Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek w Radzionkowie
- Zabytkowa Kopalnia „Ignacy” w Rybniku
- Zamek w Siewierzu
- Sztolnia "Czarnego Pstrąga" w Tarnowskich Górach
- Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach
- Zamek w Toszku
- Tyskie Browarium w Tychach
- Uzdrowisko Ustroń
- Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze
- Skansen Górniczy "Królowa Luiza" w Zabrze
- Szyb „Maciej” w Zabrze
- Huta Szkła w Zawierciu
- Muzeum Browaru Żywiec
- Muzeum w Żorach

- Informacje o badaniu
- **Podsumowanie wyników**
- Ruch turystyczny w wybranych placówkach turystycznych województwa śląskiego w 2011 roku

Podsumowanie wyników

- Łączna liczba odwiedzin zanotowanych w punktach turystycznych, które wzięły udział w badaniu, w okresie od stycznia do września 2011 wyniosła około 1,7 mln. Szacowany udział turystów zagranicznych wśród osób odwiedzających to 16%. Prognozowana liczba odwiedzin do końca 2011 roku (okres październik – grudzień) to około 0,3 mln.
- Głównymi źródłami szacunków przepływu turystów w placówkach są: liczba sprzedanych biletów oraz wyliczenia pracowników.
- Z szacunków oraz obserwacji pracowników placówek wyłania się następujący profil osób odwiedzających*:
 - Około 40% osób odwiedzających to dzieci i młodzież szkolna (do 19 lat), około 20% to osoby w wieku 50 lat i więcej;
 - Grupy zorganizowane oraz turyści indywidualni stanowią podobny odsetek odwiedzających – około 50%;
 - Najwięcej odwiedzających to mieszkańcy województwa śląskiego. Turyści spoza województwa to najczęściej osoby z Małopolski;
 - Wśród turystów zagranicznych odwiedzających badane placówki zdecydowanie przeważają obywatele Niemiec.

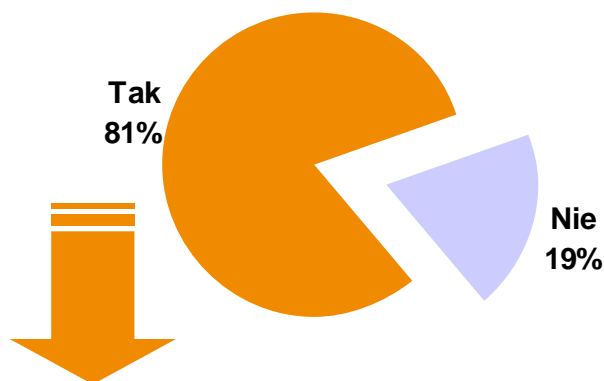
**Należy pamiętać o zróżnicowaniu placówek, które wzięły udział w badaniu. Są wśród nich muzea, ale także obiekty sportowe i rekreacyjnych, parki, obiekty związane z górnictwem itp.*

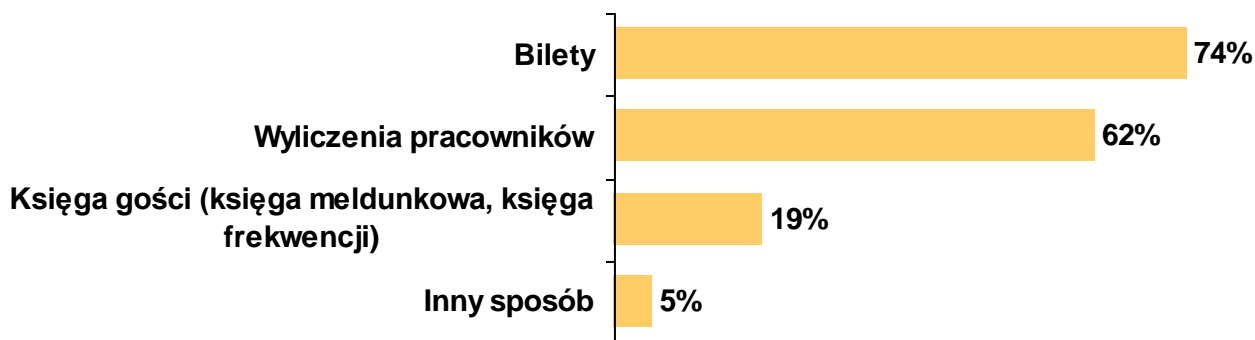
- Informacje o badaniu
- Podsumowanie wyników
- **Ruch turystyczny w wybranych placówkach turystycznych województwa śląskiego w 2011 roku**

Szacowanie przepływu osób odwiedzających

- P1. Czy prowadzą Państwo statystyki turystów?
- N=52, wszystkie placówki.

- P2. W jaki sposób szacują Państwo przepływ turystów w placówce?
- n=42, placówki, które prowadzą statystyki.

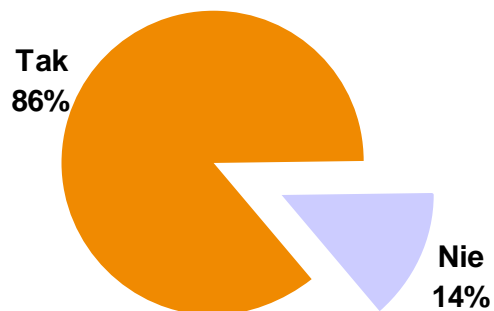

Rodzaj posiadanych statystyk

- P3. Czy prowadzą Państwo statystyki z rozróżnieniem turystów z Polski i turystów z zagranicy?
- n=42, placówki, które prowadzą statystyki.

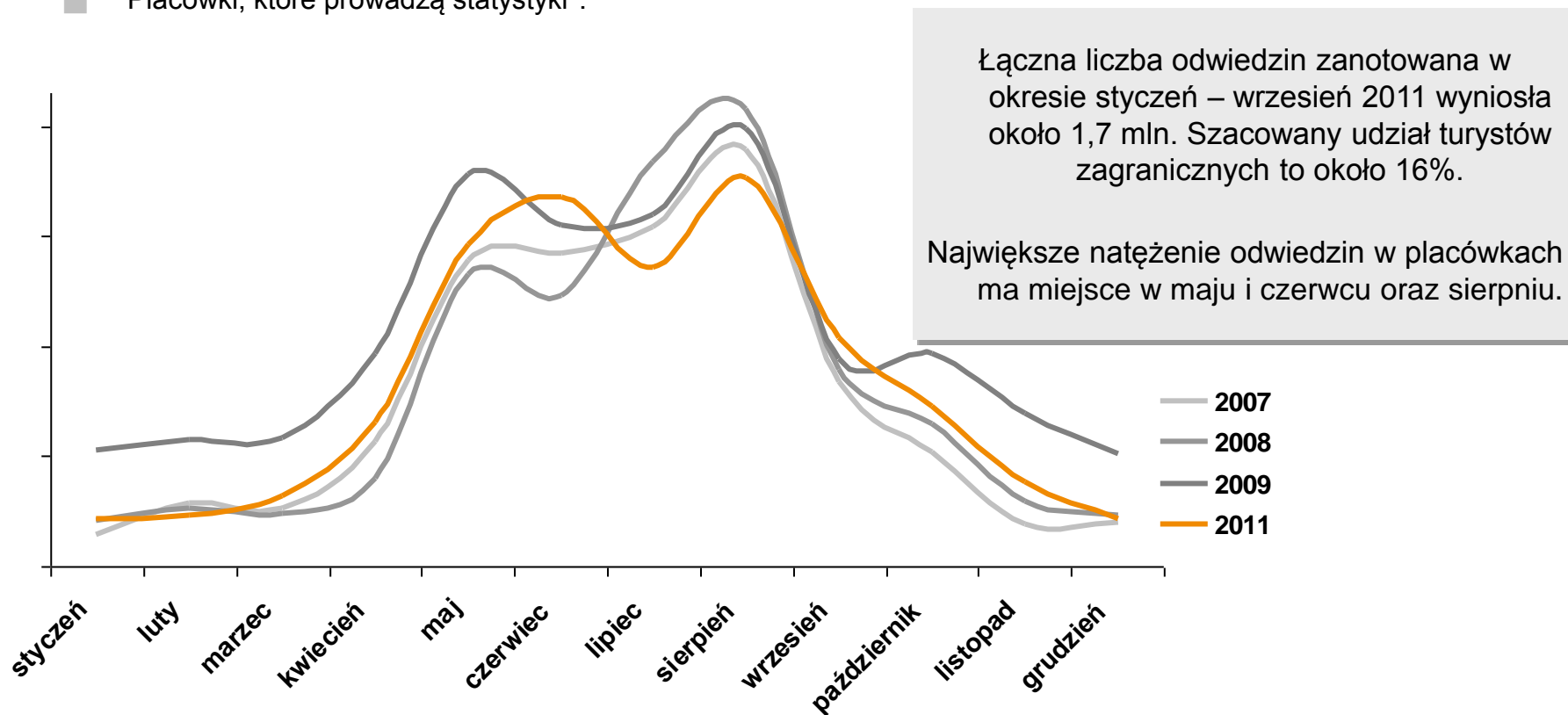

- P5. Czy prowadzą Państwo statystyki miesięczne?
- n=42, placówki, które prowadzą statystyki.

Liczba odwiedzających i sezonowość wizyt

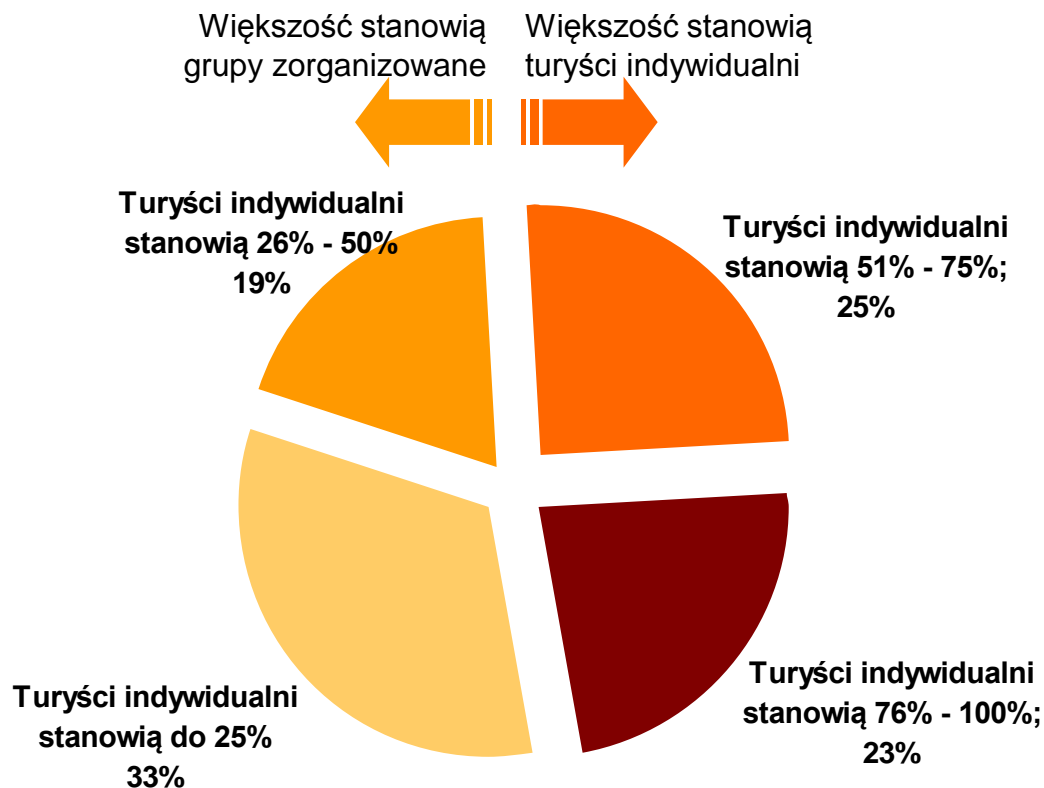
- P6. Proszę podać liczbę turystów, jaka według Państwa szacunków odwiedziła placówkę w poszczególnych miesiącach:
- Placówki, które prowadzą statystyki*.

* Wykres należy traktować wyłącznie jako analizę sezonowości odwiedzin. W poszczególnych latach w badaniu udział brały inne placówki oraz inna ich liczba.

Odsetek odwiedzających indywidualnie

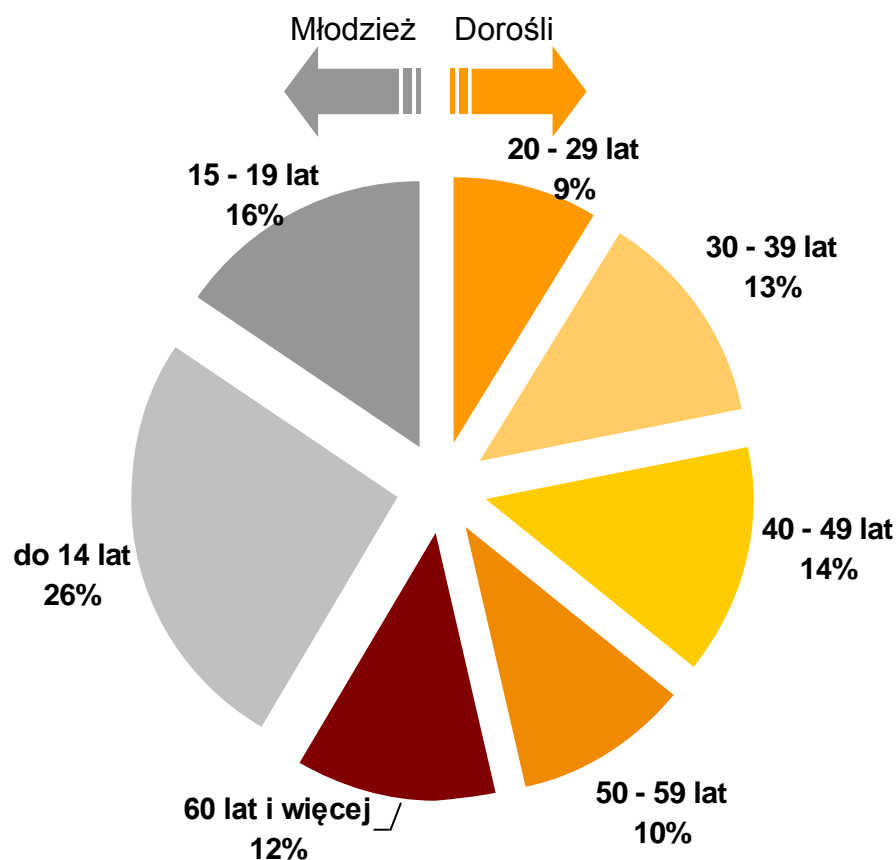
- P7. Jaki szacunkowo procent turystów w Państwa placówce stanowią turyści indywidualni, a jakie grupy zorganizowane?
- N=52, wszystkie placówki.

Średni wskazywany procent osób odwiedzających indywidualnie wyniósł 47,4%

Wiek osób odwiedzających

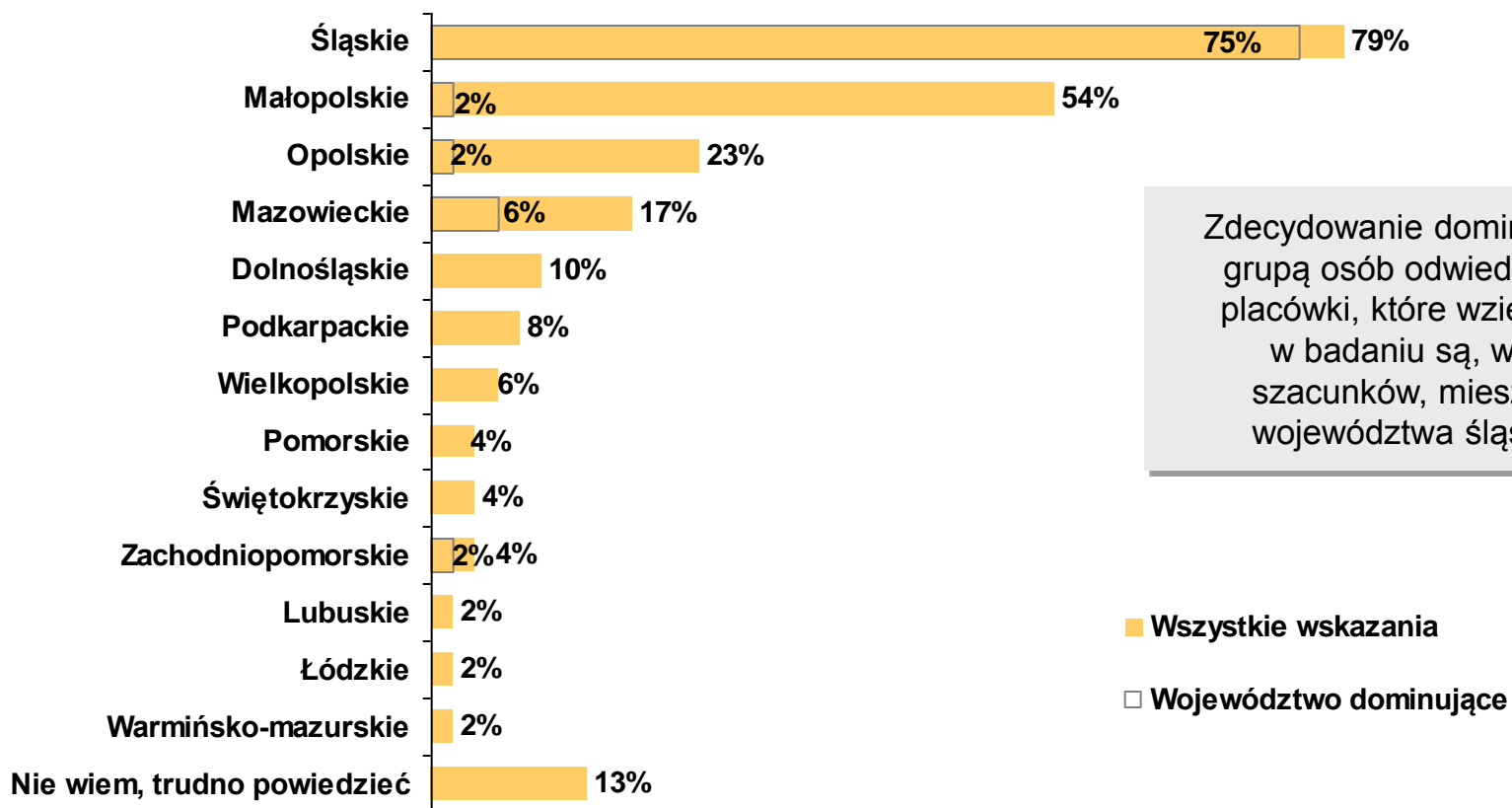
- P8. Jaki szacunkowo procent turystów w Państwa placówce stanowią osoby należące do poszczególnych grup wiekowych?
- N=30, placówki, które potrafiły oszacować procent turystów z poszczególnych grup wiekowych.

42% osób odwiedzających placówki turystyczne, które wzięły udział w badaniu, to dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Pochodzenie osób odwiedzających z kraju

- P9. Według Państwa szacunków z jakich województw pochodzą turyści odwiedzający Państwa placówkę? Na początek proszę wskazać województwo dominujące, z którego pochodzi najwięcej turystów odwiedzających Państwa placówkę.
- N=52, wszystkie placówki.

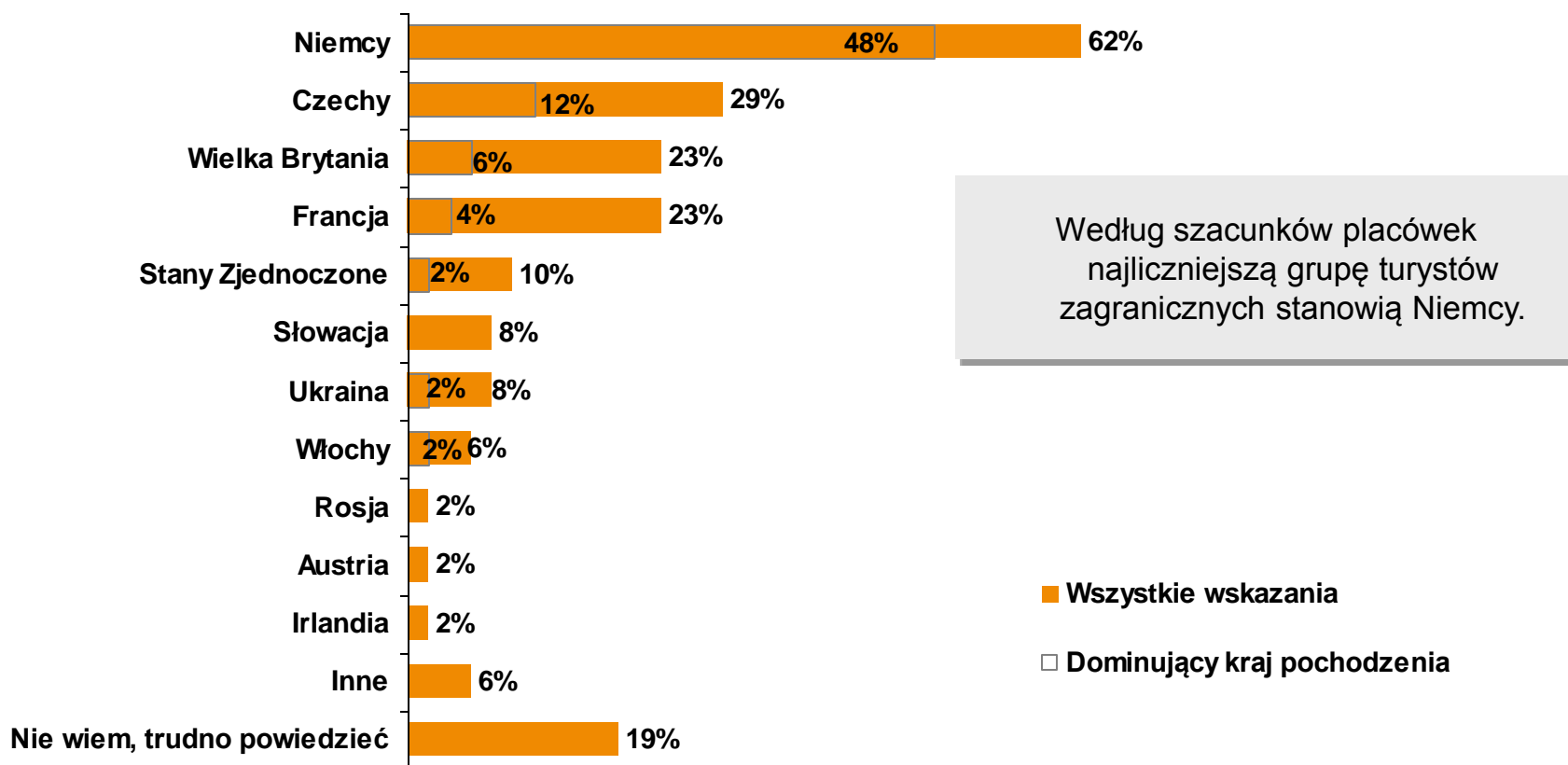

Zdecydowanie dominującą grupą osób odwiedzających placówki, które wzięły udział w badaniu są, według szacunków, mieszkańcy województwa śląskiego.

- Wszystkie wskazania
- Województwo dominujące

Pochodzenie osób odwiedzających z zagranicy

- P10. Według Państwa szacunków z jakich krajów pochodzą turyści odwiedzający Państwa placówkę? Na początek proszę wskazać kraj dominujący, z którego pochodzi najwięcej turystów odwiedzających Państwa placówkę.
- N=52, wszystkie placówki.

Ogólnopolskie badanie typu omnibus - CAPI

■ **Informacje o badaniu**

■ Podsumowanie wyników

■ Przyjazdy do województwa śląskiego

■ Turystyka w obrębie województwa śląskiego

Cele badania:

- Głównym celem badania było oszacowanie wielkości ruchu turystycznego w województwie śląskim w roku 2011 oraz wydatków na cele turystyczne turystów odwiedzających województwo śląskie.

Realizacja:

- Badanie zostało zrealizowane za pomocą metody wywiadów bezpośrednich wspomaganymi komputerowo (CAPI).
- Badanie zostało zrealizowane na ogólnopolskiej, reprezentatywnej pod względem płci, wieku, miejsca zamieszkania i klasy wielkości miejscowości, próbie osób w wieku 18+.
- Wielkość próby: N=969

Termin realizacji:

- Badanie zostało przeprowadzone w dniach 2-9 listopada 2011 roku.

- Informacje o badaniu
- **Podsumowanie wyników**
- Przyjazdy do województwa śląskiego
- Turystyka w obrębie województwa śląskiego

Podsumowanie wyników 1/2

- **W 2011 roku odwiedzenie województwa śląskiego zadeklarowało łącznie 13% dorosłych Polaków. Szacowana w przybliżeniu liczba turystów to ponad 3 miliony.**
- 9% badanych mieszkających poza województwem śląskim oraz 39% mieszkańców województwa zadeklarowało wizytę w tym regionie w 2011 roku. W przypadku turystyki w obrębie regionu zanotowano duży wzrost odsetka mieszkańców województwa śląskiego deklarujących odbycie podróży w ramach regionu (do poziomu zbliżonego do zanotowanego w roku 2008).
- Profil turystów zbliżony był do charakterystyk z poprzednich lat. Zmiany, jakie można zaobserwować, dotyczą zwiększenia udziału mężczyzn oraz osób z dużych miast (powyżej 500 tys. mieszkańców) wśród turystów spoza województwa śląskiego. Podobnie jak w zeszłym roku wśród turystów odwiedzających województwo śląskie dominują mieszkańcy Mazowsza.
- Zarówno w przypadku turystów spoza-, jak i mieszkańców województwa, najczęściej deklarowany cel wizyty to odwiedziny u rodziny i bliskich. Fakt ten ma wpływ na cechy jakościowe ruchu turystycznego w województwie śląskim, a przede wszystkim rodzaj wykorzystywanej bazy noclegowej: turyści odwiedzający województwo zdecydowanie częściej niż z obiektów zakwaterowania zbiorowego korzystają z gościnności rodziny.

Podsumowanie wyników 2/2

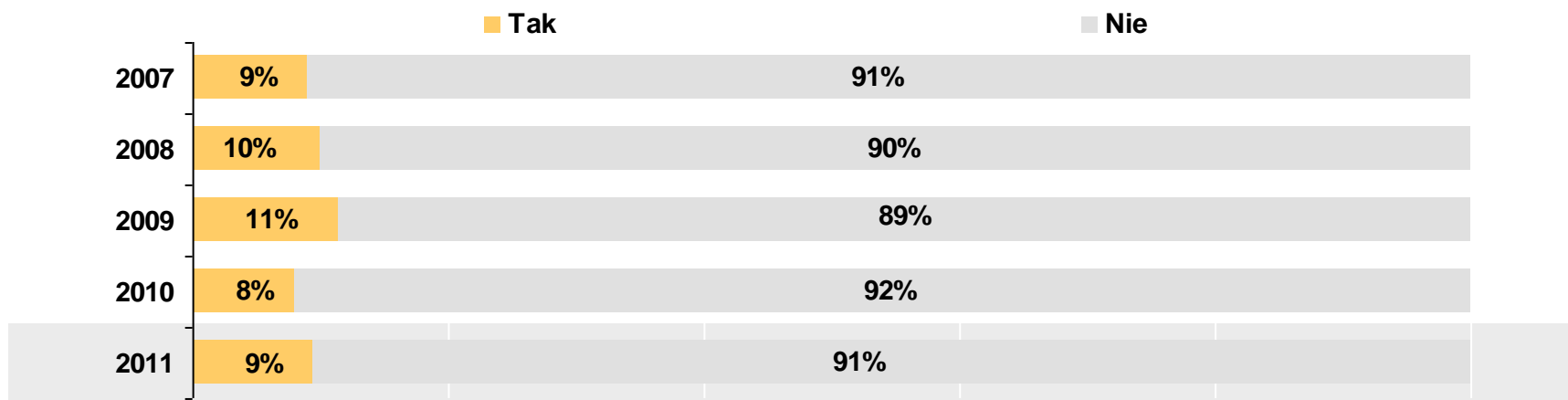
- Średni czas spędzony podczas pobytu/pobyków w województwie śląskim wyniósł w 2011 roku 8 dni w przypadku turystyki przyjazdowej i 11 dni w przypadku wewnętrznego ruchu turystycznego (w 2010 roku w obu przypadkach średni czas wyniósł 9 dni).
- Najczęściej odwiedzanymi terenami województwa były w przypadku ruchu turystycznego przyjazdowego - region Katowic, Zabrze, Bytomia, Gliwic, zaś w przypadku turystyki wewnętrznej - tereny wokół Bielska-Białej, Cieszyna, Ustronia i Pszczyny.
- Mediana wydatków turystów odwiedzających województwo śląskie wyniosła 100 zł dziennie na osobę (w poprzednim roku 50 zł). Biorąc pod uwagę liczbę turystów, średnie wydatki i czas pobytu, łączne wydatki turystów spoza województwa śląskiego w roku 2011 oszacowano w dużym przybliżeniu na około 2 mld złotych (w ubiegłym roku 1,12 mld). Łączne wydatki turystów z województwa oszacowano natomiast na 1 mld złotych (w roku ubiegłym: 0,36 mld). Należy pamiętać, że szacunki te oparte są na deklaracjach stosunkowo małej liczby respondentów.
- Średnia ocena zadowolenia z pobytu w województwie śląskim turystów spoza regionu wyniosła 3,8 (w zeszłym pomiarze: 3,7), zaś średnia ocen zadowolenia turystów podróżujących w obrębie województwa: 4,1 (w zeszłym pomiarze 4,5).

- Informacje o badaniu
- Podsumowanie wyników
- **Przyjazdy do województwa śląskiego**
- Turystyka w obrębie województwa śląskiego

Pobyt w województwie śląskim

- P1. Proszę pomyśleć o roku 2011. Czy w roku 2011 był/a Pan/i z wizytą na terenie województwa śląskiego? Chodzi o wyjazd na czas dłuższy niż 1 dzień, czyli przynajmniej z jednym noclegiem.*
- P1a. Czy planuje Pan/i wizytę na terenie województwa śląskiego do końca 2011 roku?
- Respondenci spoza województwa śląskiego. 2011: N=849.

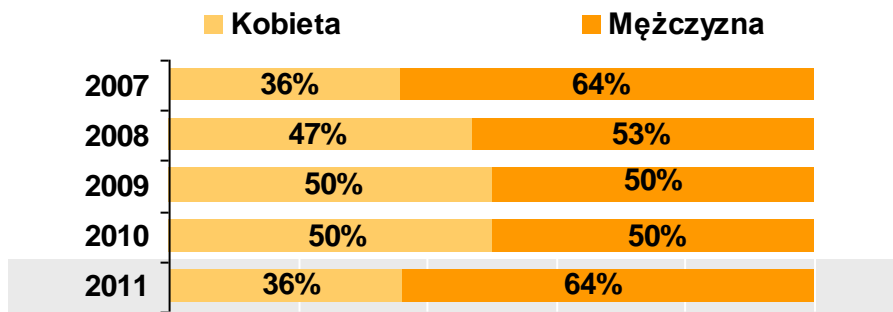
Liczba osób zamieszkałych w Polsce (poza województwem śląskim) w wieku powyżej 18 lat, które odwiedziły województwo śląskie w roku 2011, to około 1 960 000 co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 12,3% (oszacowana w 2010 roku liczba to 1 745 000).

* Pytanie jest głównym wskaźnikiem ruchu przyjazdowego do województwa śląskiego. Pytanie zadawane jest o pobyt zrealizowany oraz planowany do końca roku. Wszystkie prezentowane statystyki dotyczą łącznych odpowiedzi.

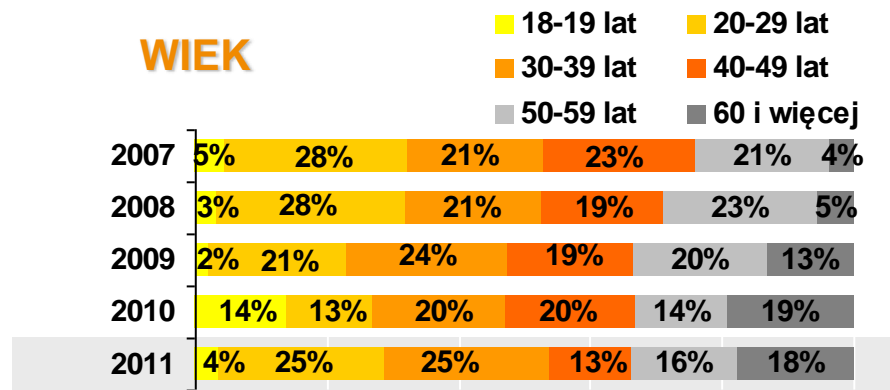
Podczas zadawania pytania badanemu była przedstawiana mapa z zaznaczonym województwem śląskim, żeby wykluczyć sytuację, w której badany nie identyfikuje dokładnie regionu.

Struktura ruchu przyjazdowego*

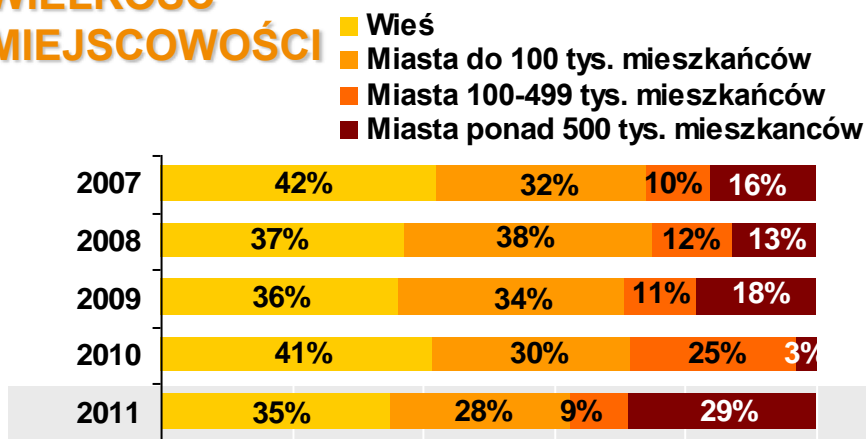
PŁEĆ

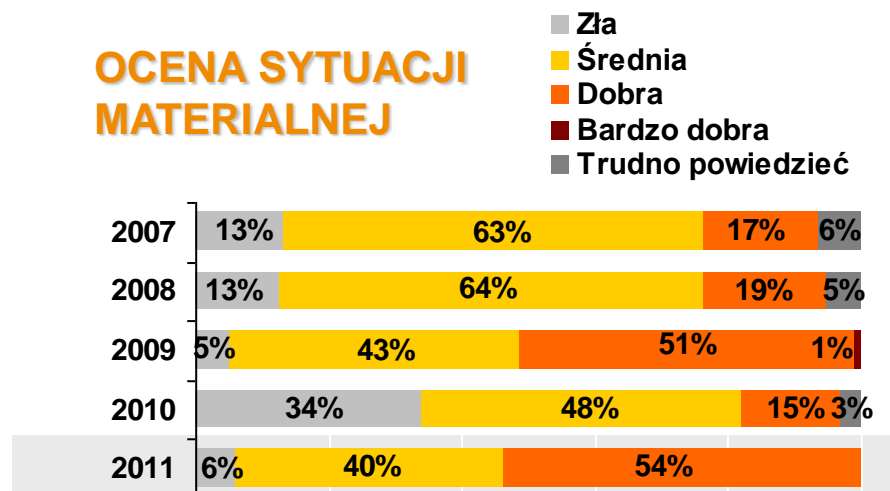
WIEK

WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI

OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ

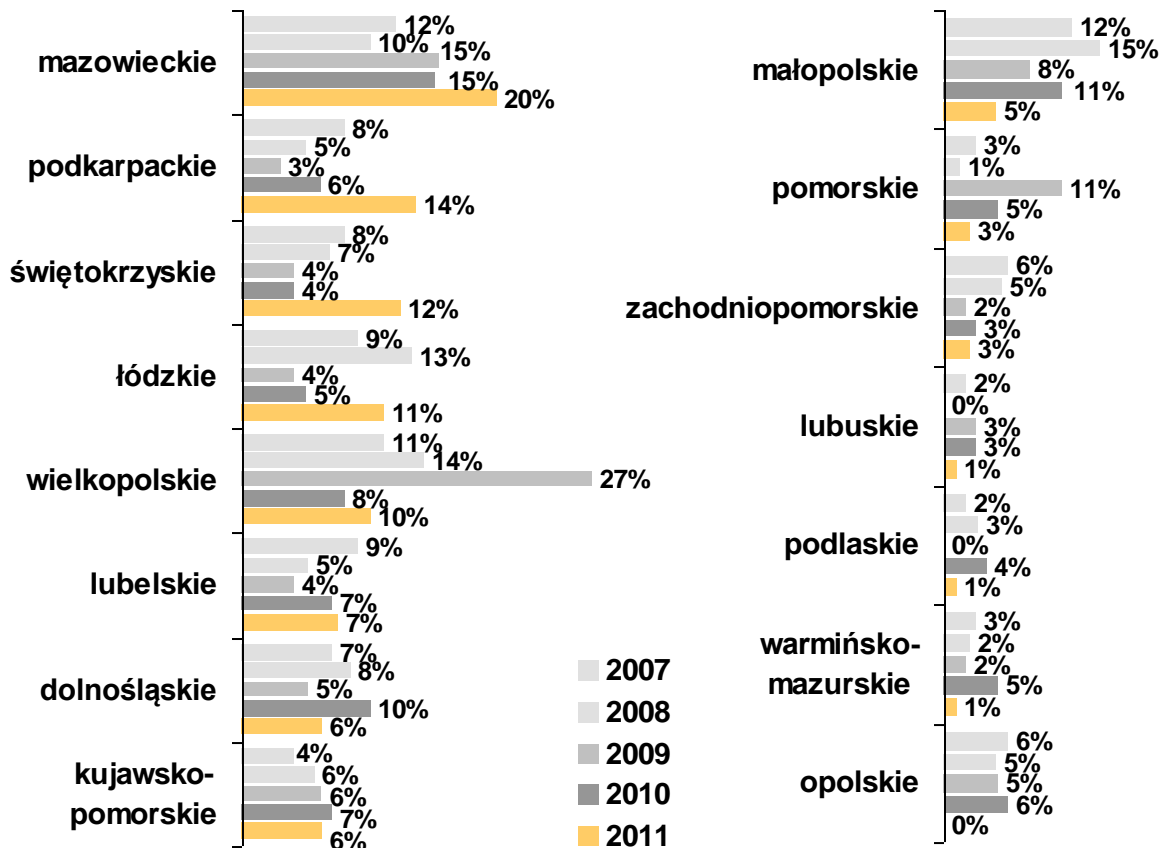

* Wykresy pokazują odsetki respondentów o wybranych cechach wśród wszystkich badanych odwiedzających województwo śląskie.

Geograficzne zróżnicowanie ruchu przyjazdowego*

Ogólnopolskie badanie typu omnibus - CAPI

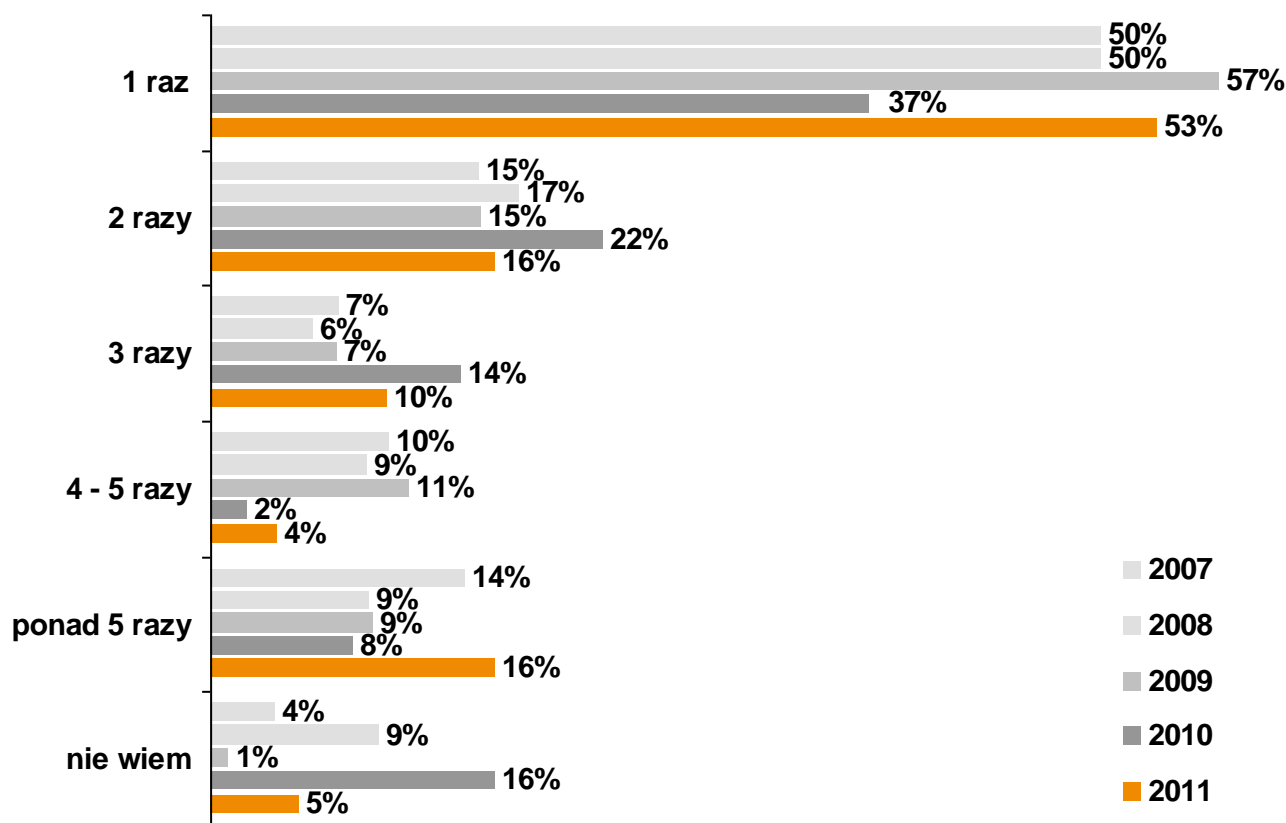

Województwo, N=80	Szacowana liczba przyjezdnych
mazowieckie	388 000
podkarpackie	266 500
świętokrzyskie	241 000
łódzkie	217 500
wielkopolskie	194 000
lubelskie	145 000
dolnośląskie	121 500
kujawsko-pomorskie	121 500
małopolskie	96 000
pomorskie	49 000
zachodniopomorskie	49 000
lubuskie	23 500
podlaskie	23 500
warmińsko-mazurskie	23 500
opolskie	>10 000

* Wykresy pokazują odsetki respondentów z poszczególnych województw wśród wszystkich badanych odwiedzających województwo śląskie.

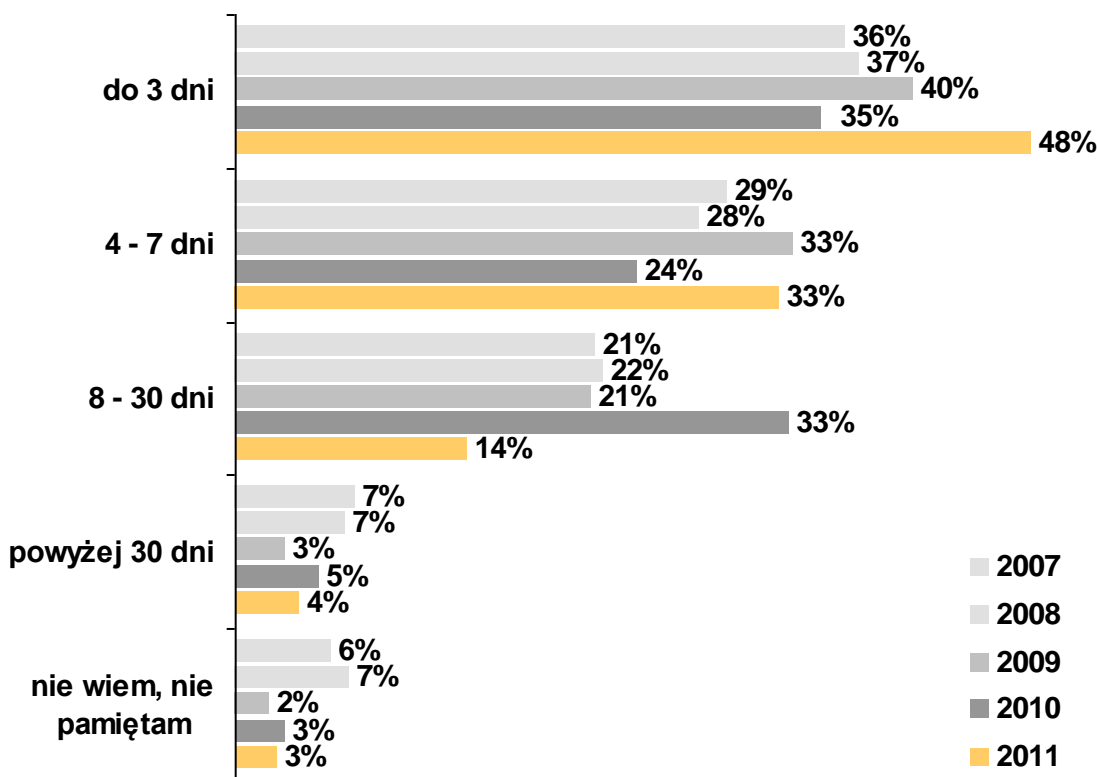
Liczba wizyt

- P2. Ile razy był/a Pan/i lub zamierza Pan/i być w tym regionie w ciągu 2011 roku? Chodzi o wyjazd na czas dłuższy niż 1 dzień, czyli przynajmniej z jednym noclegiem.
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80.

Długość pobytu

- P3. Łącznie ile dni spędził lub zamierza Pan/i spędzić w tym regionie?
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80.

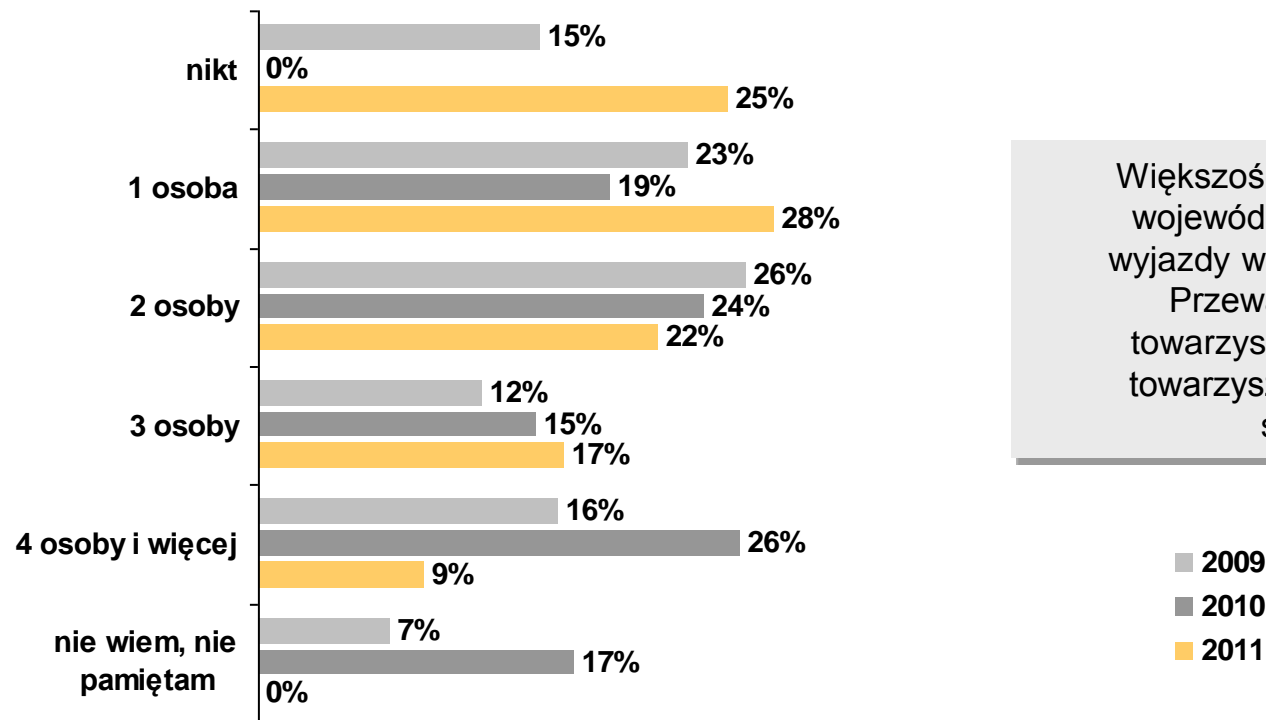

Średni czas spędzony na terenie województwa śląskiego w 2011 roku wyniósł 8 dni (w 2010 roku – 9 dni). Mediana długości pobytu wyniosła, tak jak w poprzednim pomiarze, 4 dni. W porównaniu do poprzednich lat zwiększył się udział wyjazdów krótszych, trwających do 3 dni.

Liczba osób towarzyszących

Ogólnopolskie badanie typu omnibus - CAPI

- P4. Ile osób towarzyszyło/ będzie towarzyszyło Panu/i podczas tego wyjazdu/wyjazdach? W przypadku więcej niż jednego wyjazdu zrealizowanego proszę podać łączną liczbę osób towarzyszących. Proszę uwzględnić osoby posiadające z Panem/Panią wspólny budżet (członkowie rodziny, partner/partnerka).*
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80.

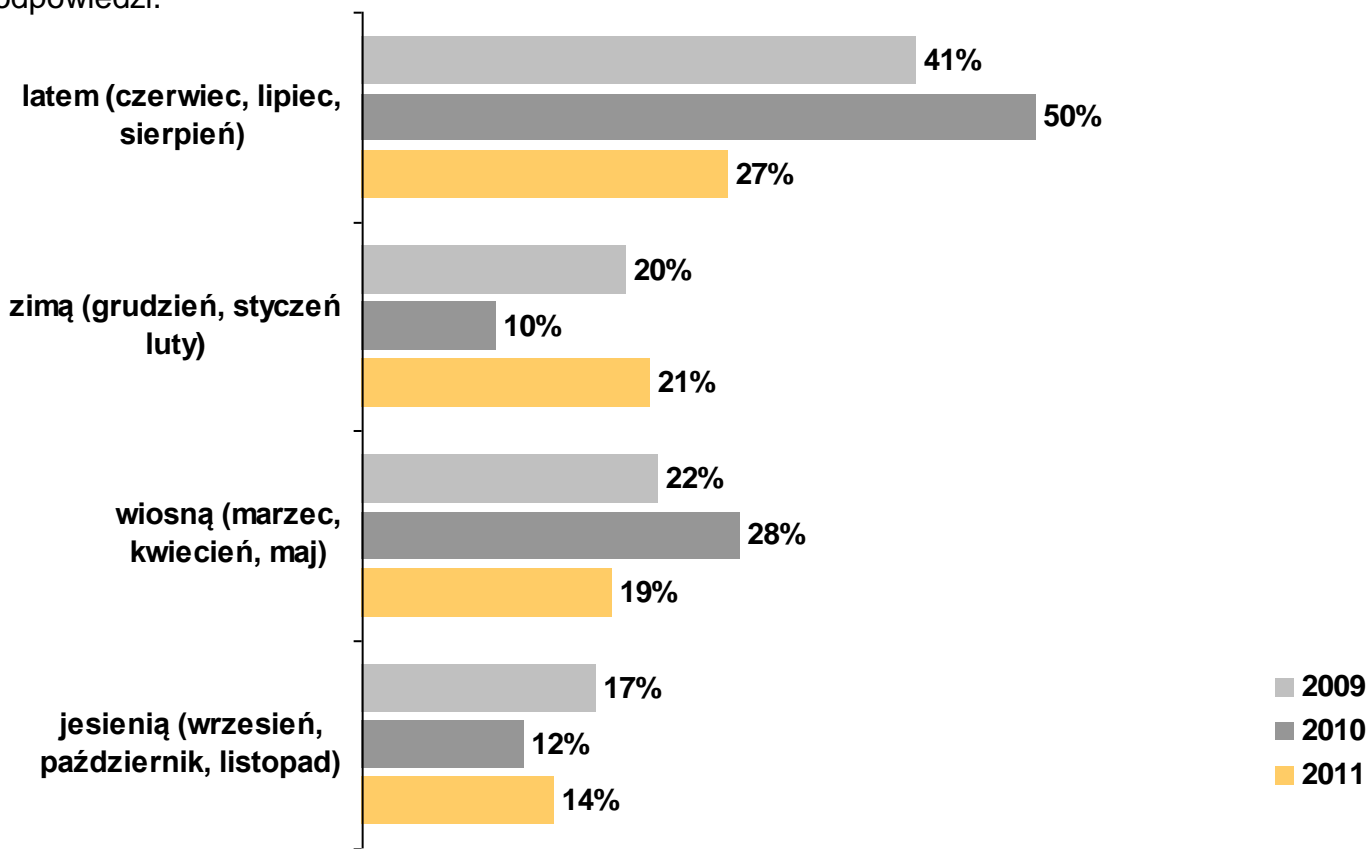

Większość wyjazdów do województwa śląskiego to wyjazdy w mniejszym gronie. Przeważają pobyty w towarzystwie jednej osoby towarzyszącej lub wyjazdy samotne.

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku.

Sezonowość pobytów

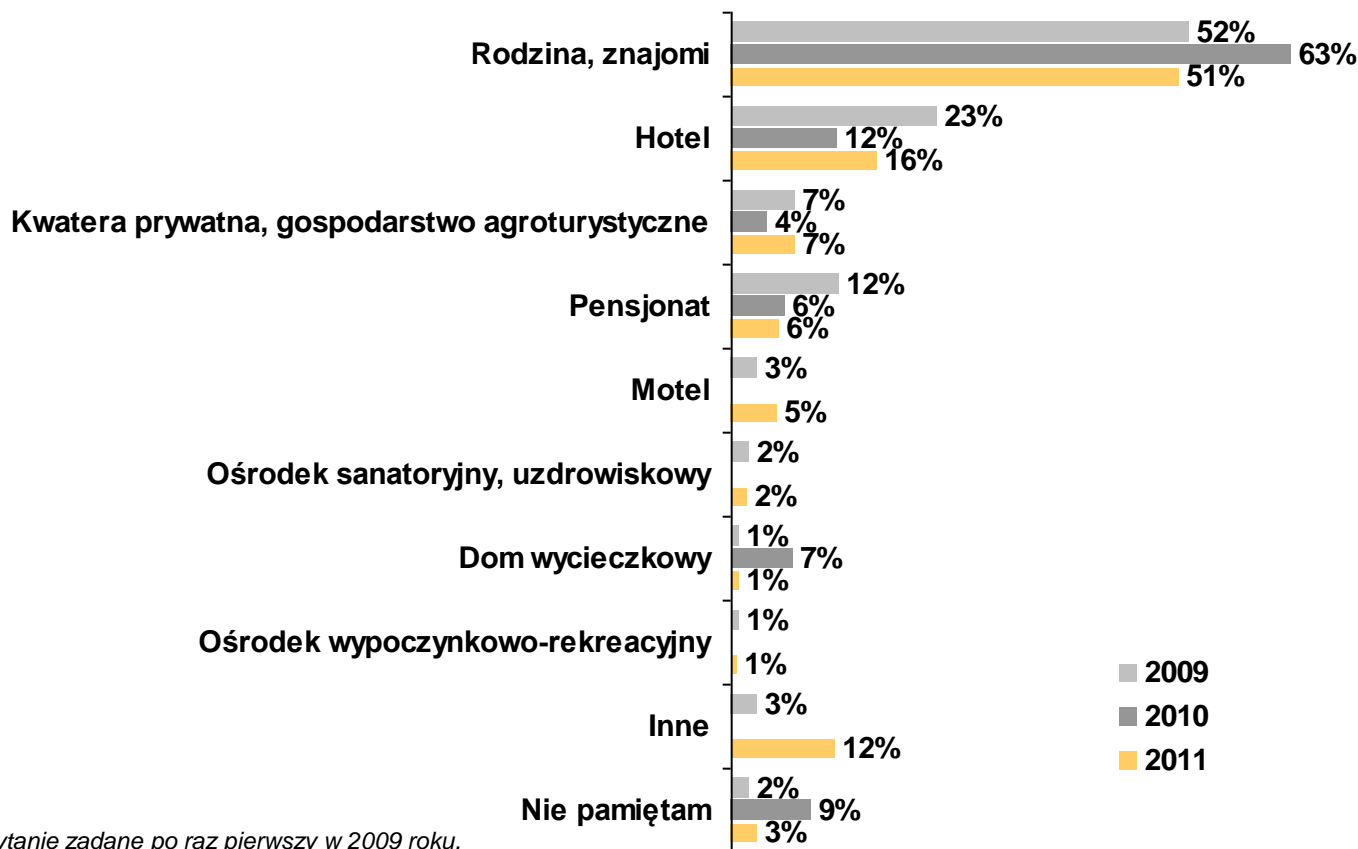
- P5. W jakim miesiącu miał miejsce/ będzie miał miejsce ten wyjazd/ te wyjazdy?*
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80. Możliwość wielu odpowiedzi.

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku. Wykres przedstawia procentowanie do liczby odpowiedzi (suma wynosi 100%).

Rodzaj zakwaterowania

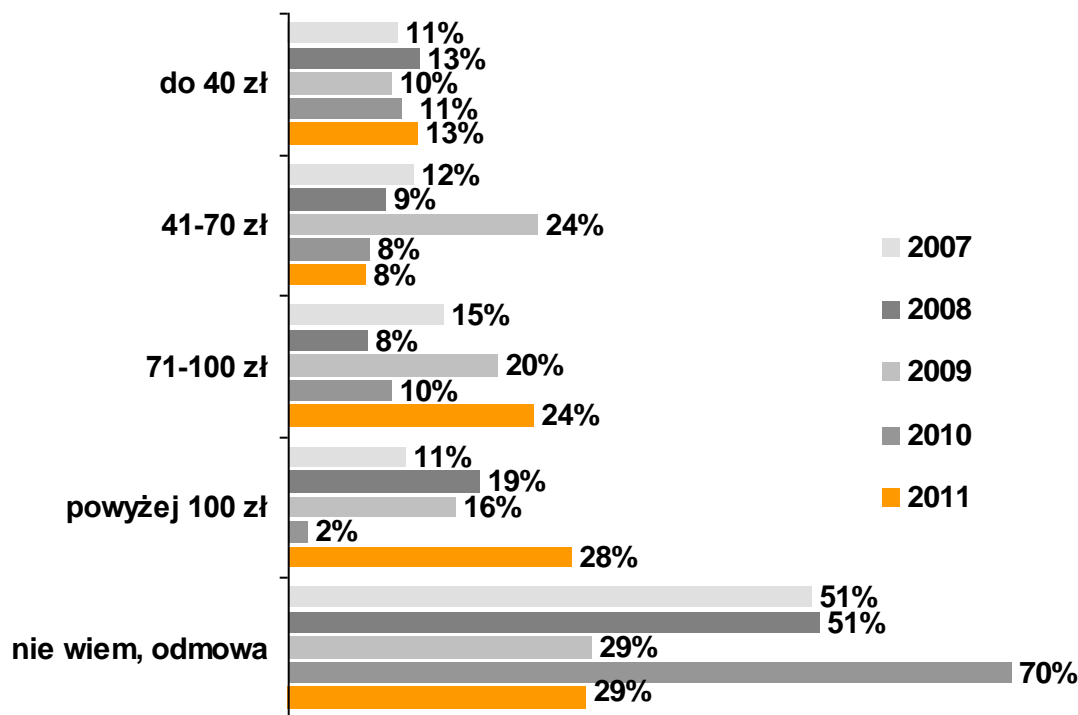
- P6. Z jakiego zakwaterowania Pan/i korzystał/a lub zamierza skorzystać?*
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80. Możliwość wielu odpowiedzi.

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku.

Wydatki turystów

- P7. Ile średnio wydawał/a Pan/i dziennie lub zamierza Pan/i wydawać na osobę podczas tego pobytu/tych pobytów? Proszę uwzględnić koszty noclegu, wyżywienia i innych atrakcji podczas tego wyjazdu.
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80.

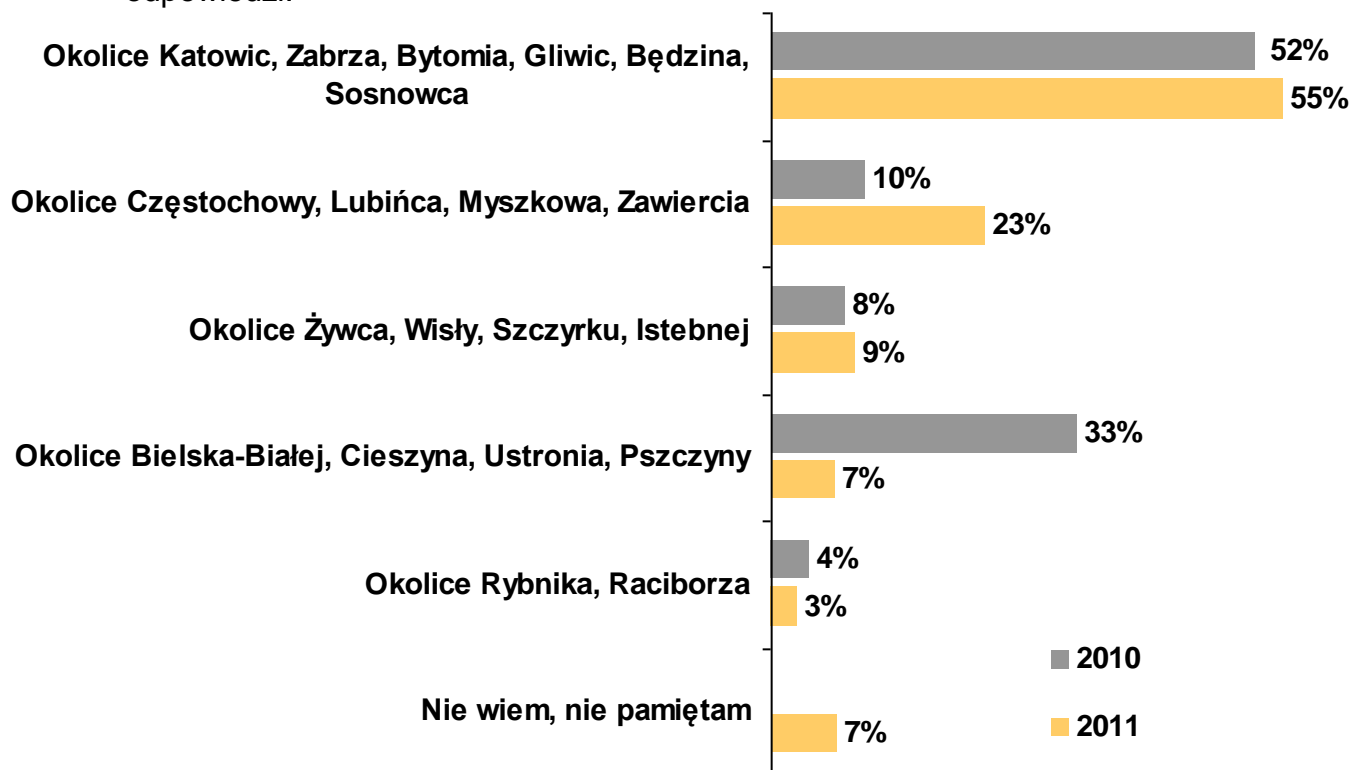

Mediana wydatków turystów odwiedzających województwo śląskie wyniosła 100 zł dziennie na osobę (w poprzednim roku 50 zł).

Biorąc pod uwagę liczbę turystów, średnie wydatki i czas pobytu, łączne wydatki turystów spoza województwa śląskiego w roku 2011 oszacowano w dużym przybliżeniu na poziomie około 2 mld złotych (w ubiegłym roku 1,12 mld).

Odwiedzony region województwa śląskiego

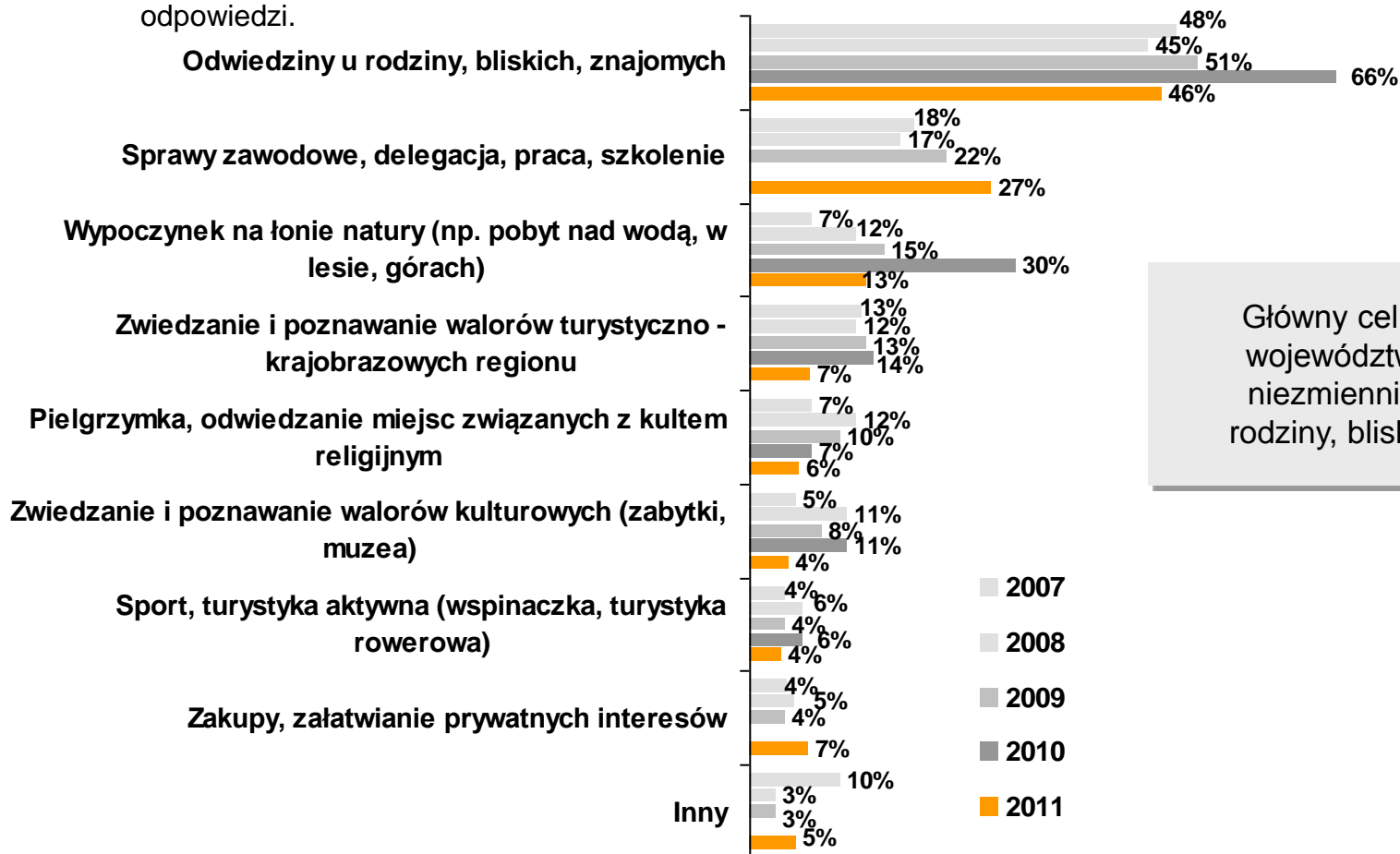
- P8. Proszę wskazać, w których konkretnie częściach województwo śląskiego był/a Pan/i w 2011 roku lub zamierza Pan/i być?*
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80. Możliwość wielu odpowiedzi.

*Podczas zadawania pytania badanemu była przedstawiana mapa z zaznaczonym województwem śląskim, aby pomóc w identyfikacji odwiedzonego regionu. W 2010 roku zmodyfikowano listę regionów.

Główny cel pobytu

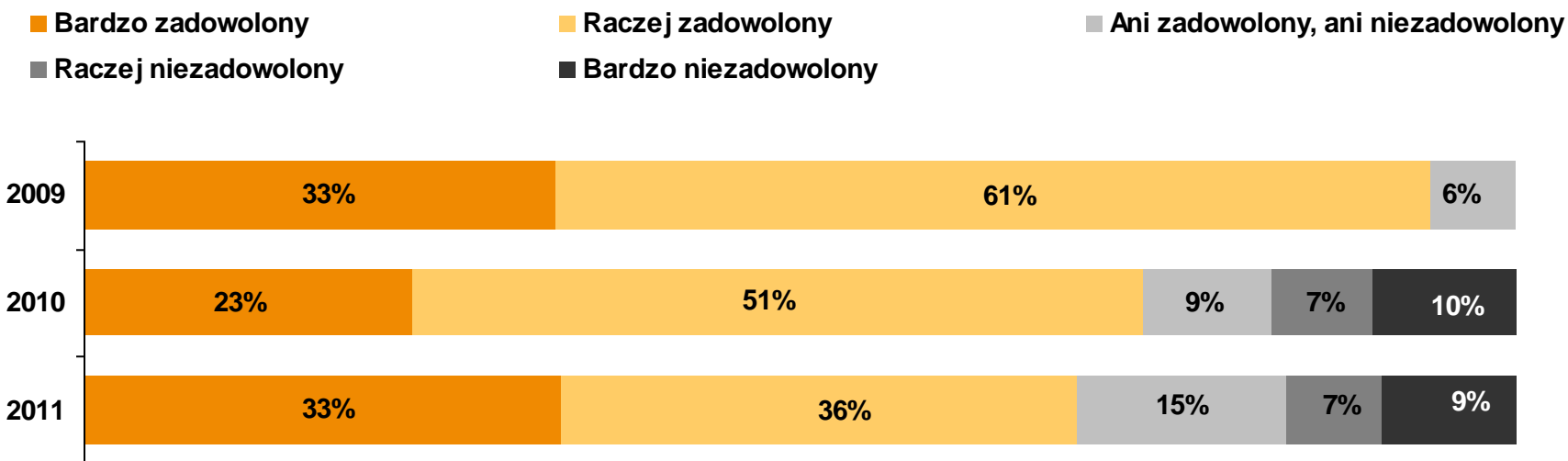
- P9. Jaki charakter miał lub będzie miał ten wyjazd/wyjazdy? Jaki był/będzie ich główny cel?
- Respondenci odwiedzający województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=80. Możliwość wielu odpowiedzi.

Główny cel podróży do województwa śląskiego to niezmiennie odwiedziny u rodziny, bliskich, znajomych.

Ocena zadowolenia z pobytu

- P10. Na ile jest Pan/i zadowolony z tego pobytu/tych pobytów na terenie województwa śląskiego?*
- Respondenci, którzy odwiedzili województwo śląskie spoza województwa. 2011: N=75.

Średnia ocen zadowolenia: 3,8 (w zeszłym pomiarze: 3,7)

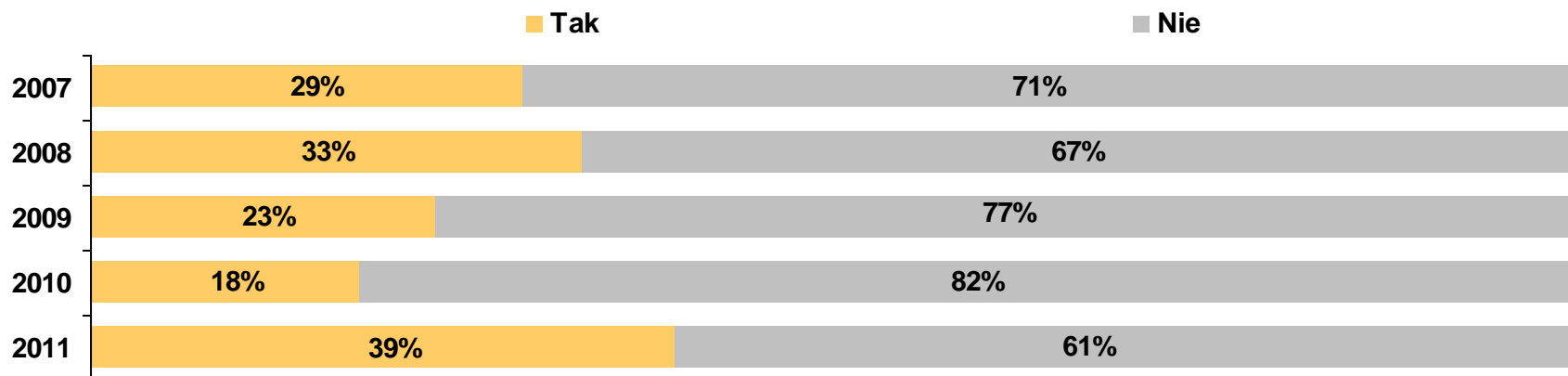
* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku.

- Informacje o badaniu
- Podsumowanie wyników
- Przyjazdy do województwa śląskiego
- **Turystyka w obrębie województwa śląskiego**

Wyjazd w obrębie województwa śląskiego

- P1. Proszę pomyśleć o roku 2011. Czy w roku 2011 był/a Pan/i z wizytą na terenie województwa śląskiego? Chodzi o wyjazd na czas dłuższy niż 1 dzień, czyli przynajmniej z jednym noclegiem.*
- P1a. Czy planuje Pan/i wizytę na terenie województwa śląskiego do końca 2011 roku?
- Respondenci z województwa śląskiego. 2011: N=119.

Liczba osób zamieszkałych w województwie śląskim w wieku powyżej 18 lat, które podróżowały w obrębie województwa w roku 2011, to w przybliżeniu 1 440 000 osób (w zeszłym roku 665 000, wzrost o 116,5%).

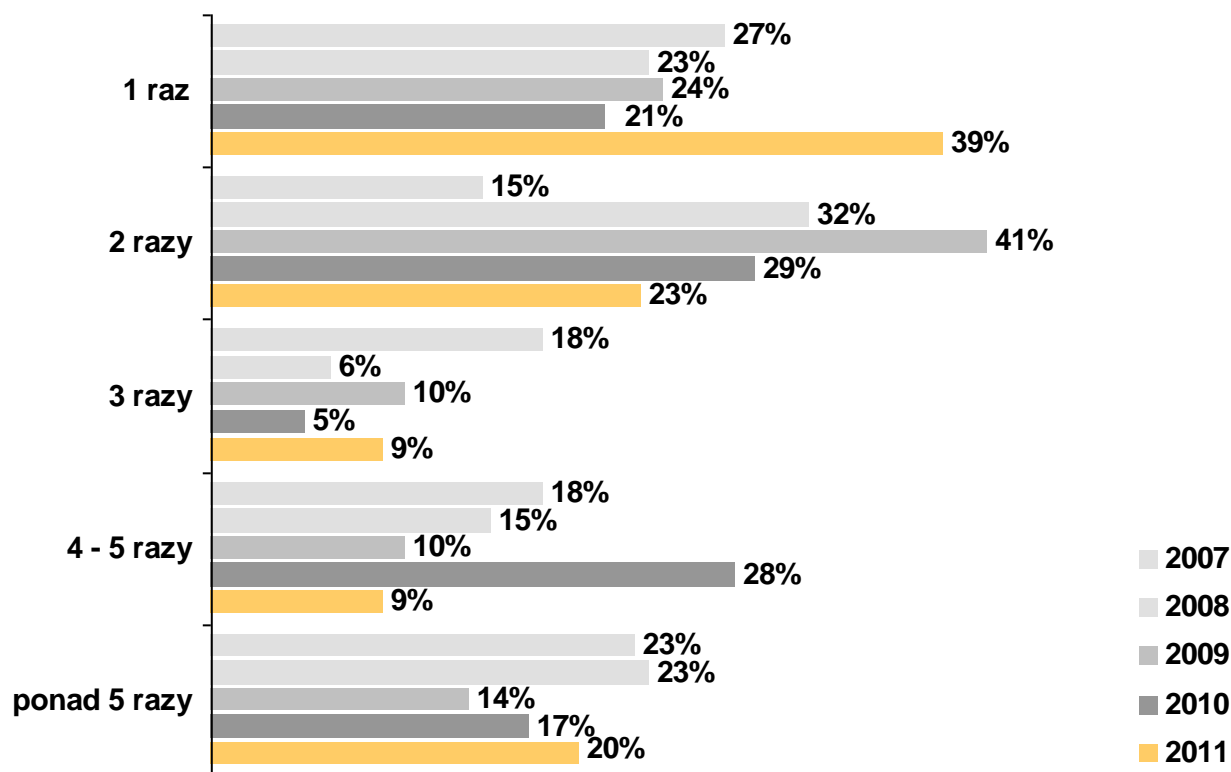
W obecnym pomiarze zauważalny jest duży wzrost odsetka mieszkańców województwa śląskiego deklarujących odbycie podróży w ramach regionu. Odsetek ten wyniósł 39% i jest to poziom najbardziej zbliżony do zanotowanego w roku 2008, kiedy to wyniósł 33%.

* Pytanie jest głównym wskaźnikiem ruchu turystycznego w obrębie województwa śląskiego. Pytanie było zadawane o pobyt zrealizowany oraz planowany do końca roku. Wszystkie prezentowane statystyki dotyczą łącznych odpowiedzi.

W odniesieniu do mieszkańców województwa śląskiego chodziło o wyjazd do innej miejscowości niż miejscowość zamieszkania na czas z przynajmniej jednym noclegiem w dowolnym celu.

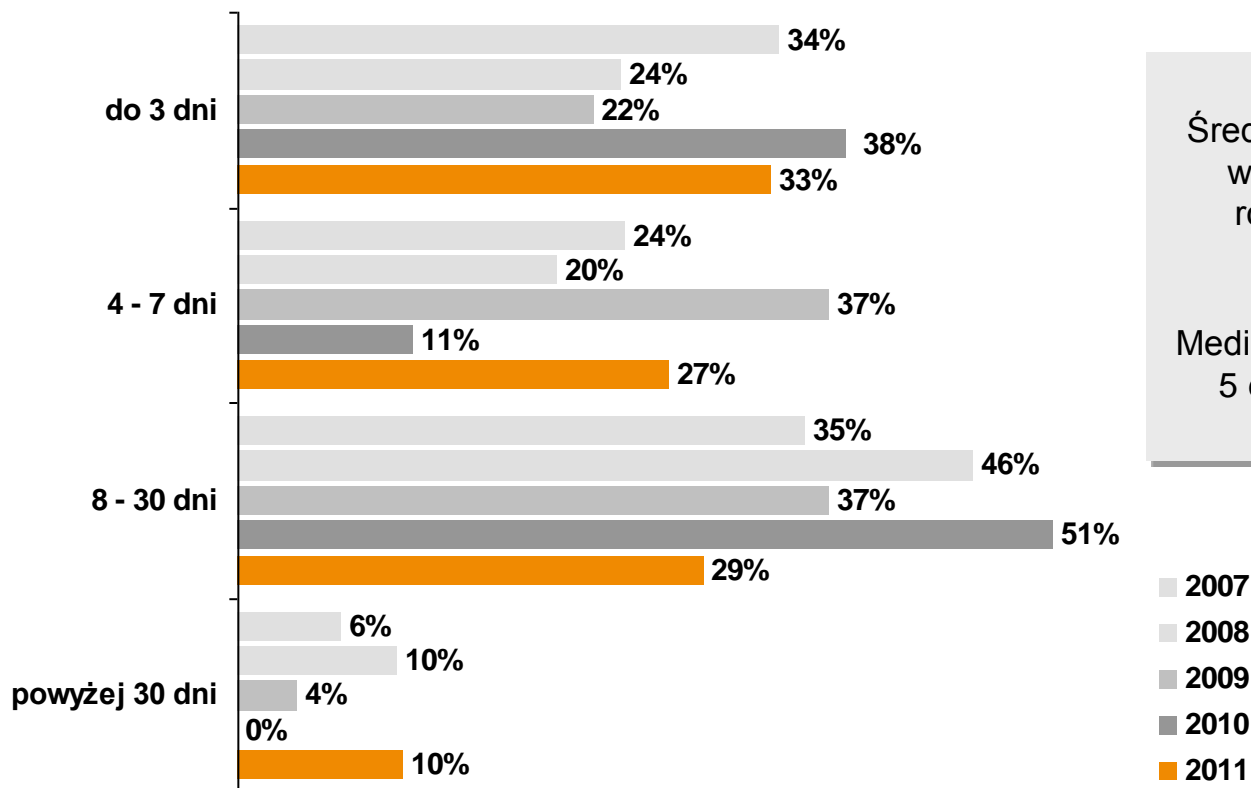
Liczba wizyt

- P2. Ile razy był/a Pan/i lub zamierza Pan/i być w tym regionie w ciągu 2011 roku? Chodzi o wyjazd na czas dłuższy niż 1 dzień, czyli przynajmniej z jednym noclegiem.
- Respondenci odwiedzający województwo zamieszkali na jego terenie. 2011: N=48.

Długość pobytu

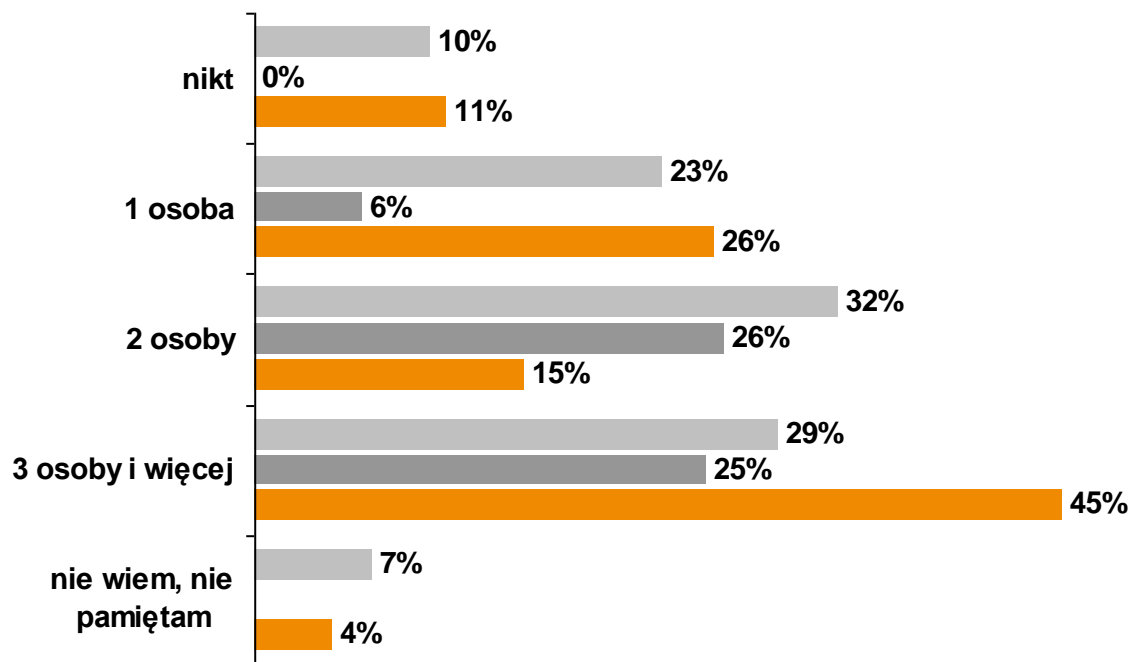
- P3. Łącznie ile dni spędził lub zamierza Pan/i spędzić w tym regionie?
- Respondenci odwiedzający województwo zamieszkali na jego terenie. 2011: N=48.

Średni czas spędzony na terenie województwa śląskiego w 2011 roku przez osoby mieszkające w regionie wyniósł 11 dni (w 2010 roku – 9 dni).
Mediana długości pobytu wyniosła 5 dni (w poprzednim roku 9 dni).

Liczba osób towarzyszących

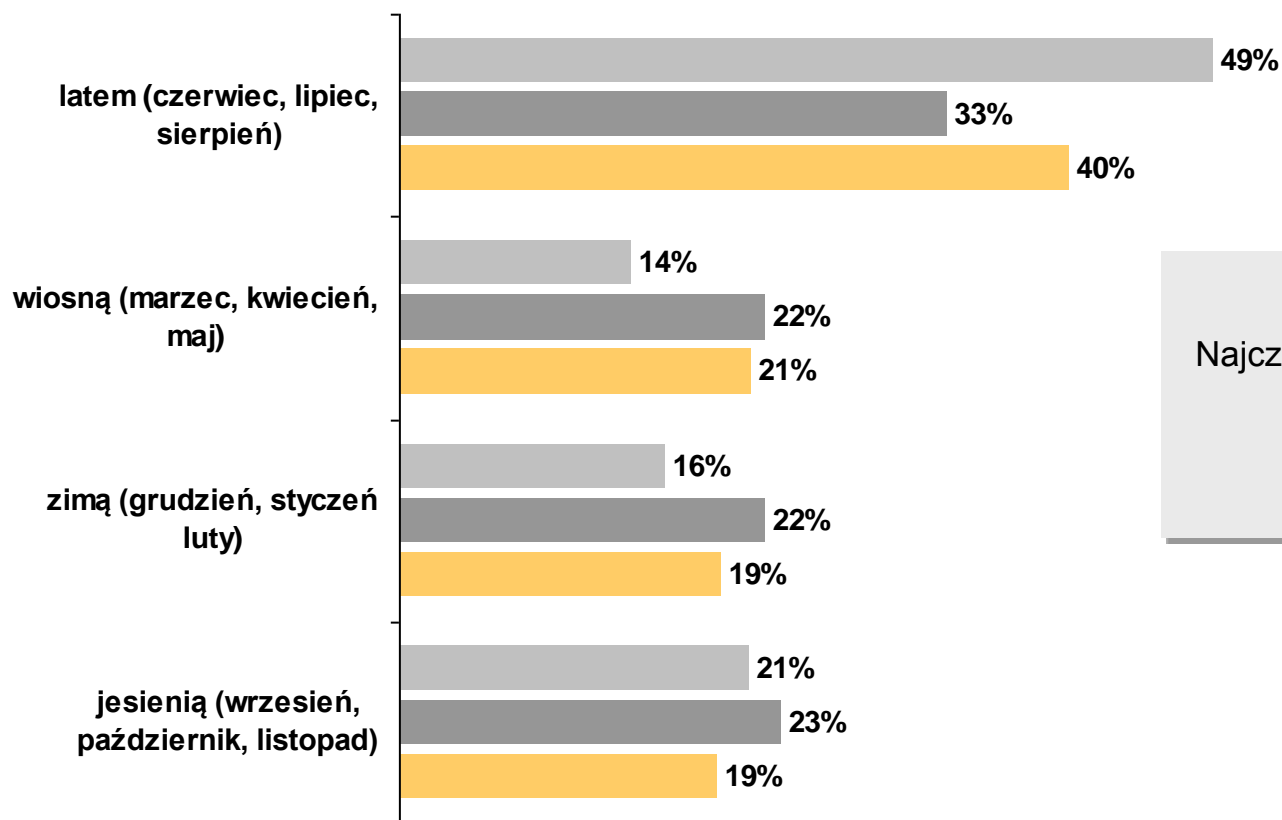
- P4. Ile osób towarzyszyło/ będzie towarzyszyło Panu/i podczas tego wyjazdu/wyjazdach? W przypadku więcej niż jednego wyjazdu zrealizowanego proszę podać łączną liczbę osób towarzyszących. Proszę uwzględnić osoby posiadające z Panem/Panią wspólny budżet (członkowie rodziny, partner/partnerka)*.
- Respondenci odwiedzający województwo mieszkający na jego terenie. 2011: N=48.

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku.

Sezonowość pobytów

- P5. W jakim miesiącu miał miejsce/ będzie miał miejsce ten wyjazd/ te wyjazdy?*
- Respondenci odwiedzający województwo mieszkający na jego terenie. 2011: N=48.

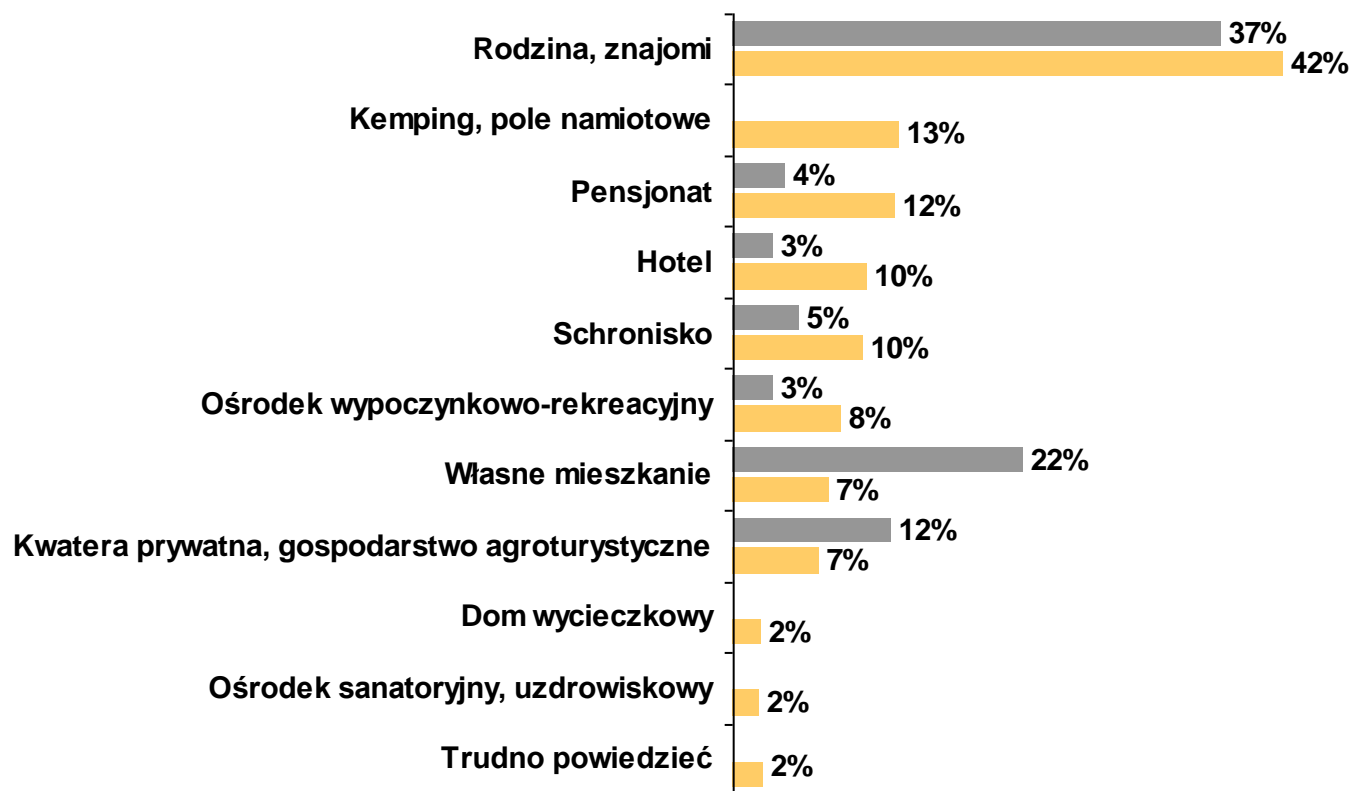

Najczęstsza pora wyjazdów w obrębie województwa śląskiego to lato.

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku. Wykres przedstawia procentowanie do liczby odpowiedzi (suma wynosi 100%).

Rodzaj zakwaterowania

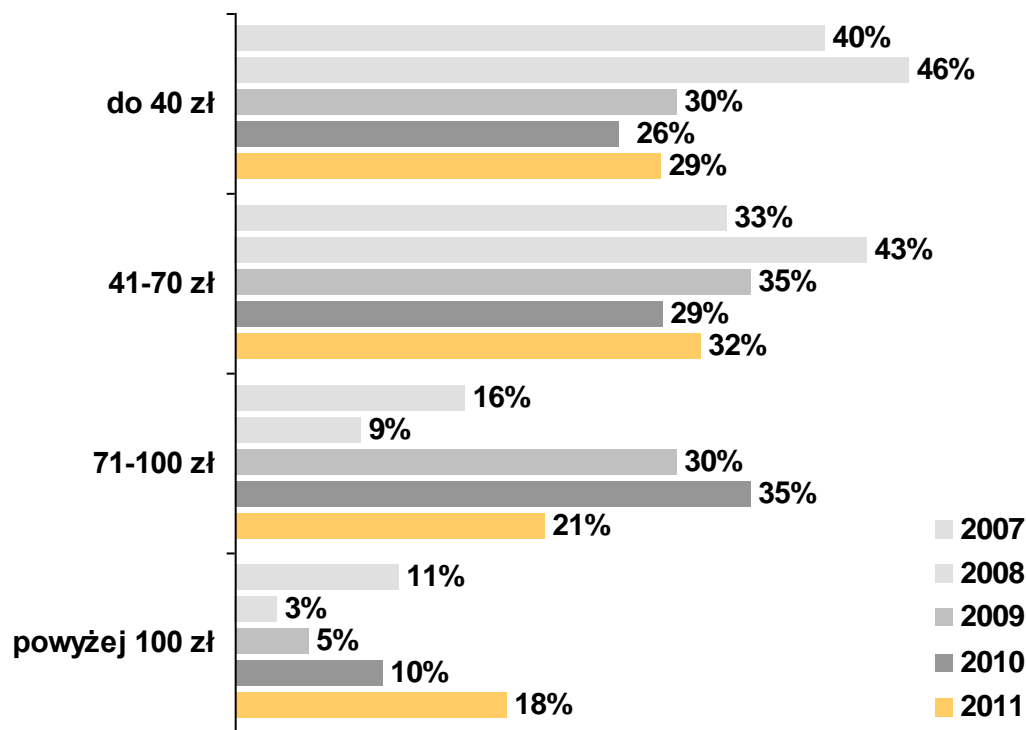
- P6. Z jakiego zakwaterowania Pan/i korzystał/a lub zamierza skorzystać?*
- Respondenci odwiedzający województwo mieszkający na jego terenie. 2011: N=48.

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku.

Wydatki turystów

- P7. Ile średnio wydawał/a Pan/i dziennie lub zamierza Pan/i wydawać na osobę podczas tego pobytu/tych pobytów? Proszę uwzględnić koszty noclegu, wyżywienia i innych atrakcji podczas tego wyjazdu.
- Respondenci odwiedzający województwo mieszkający na jego terenie. 2011: N=38. Wyłączono odmowy odpowiedzi.

Mediana wydatków turystów podróżujących w obrębie województwa wyniosła – podobnie jak w poprzednich latach - 50 zł dziennie na osobę. Biorąc pod uwagę liczbę turystów, średnie wydatki i czas pobytu, łączne wydatki turystów z województwa śląskiego w roku 2011 szacujemy w dużym przybliżeniu* na poziomie 1 mld złotych (w ubiegłym roku 364 mln).

*Uwaga: podstawą szacunków są deklaracje stosunkowo niewielkiej liczby respondentów.

Odwiedzony region województw śląskiego

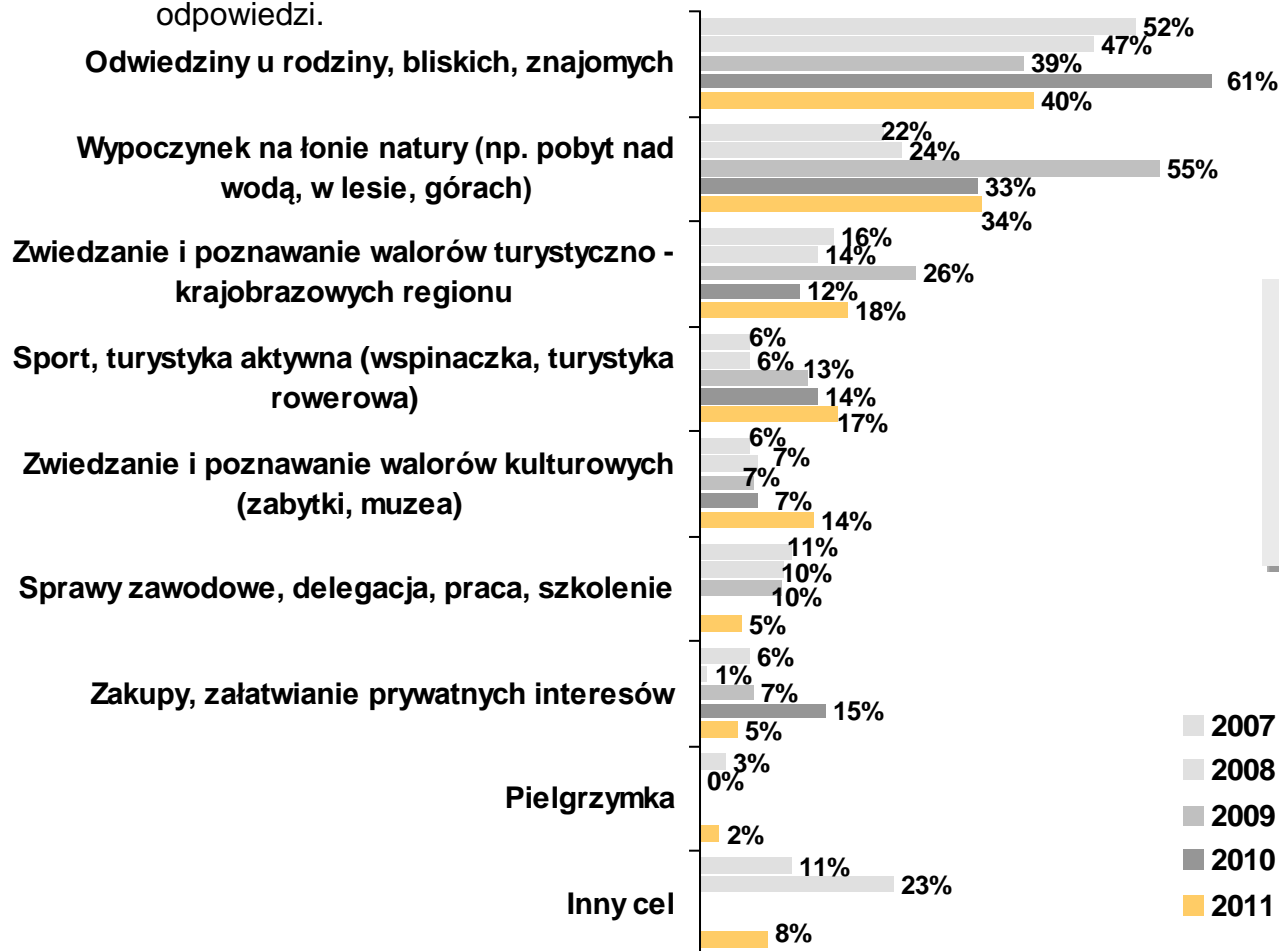
- P8. Proszę wskazać, w których konkretnie częściach województwo śląskiego był/a Pan/i w 2011 roku lub zamierza Pan/i być?*
- Respondenci odwiedzający województwo mieszkający na jego terenie. 2011: N=48. Możliwość wielu odpowiedzi.

*Podczas zadawania pytania badanemu była przedstawiana mapa z zaznaczonym województwem śląskim, aby pomóc w identyfikacji odwiedzanego regionu. W 2010 roku zmodyfikowano listę regionów.

Główny cel pobytu

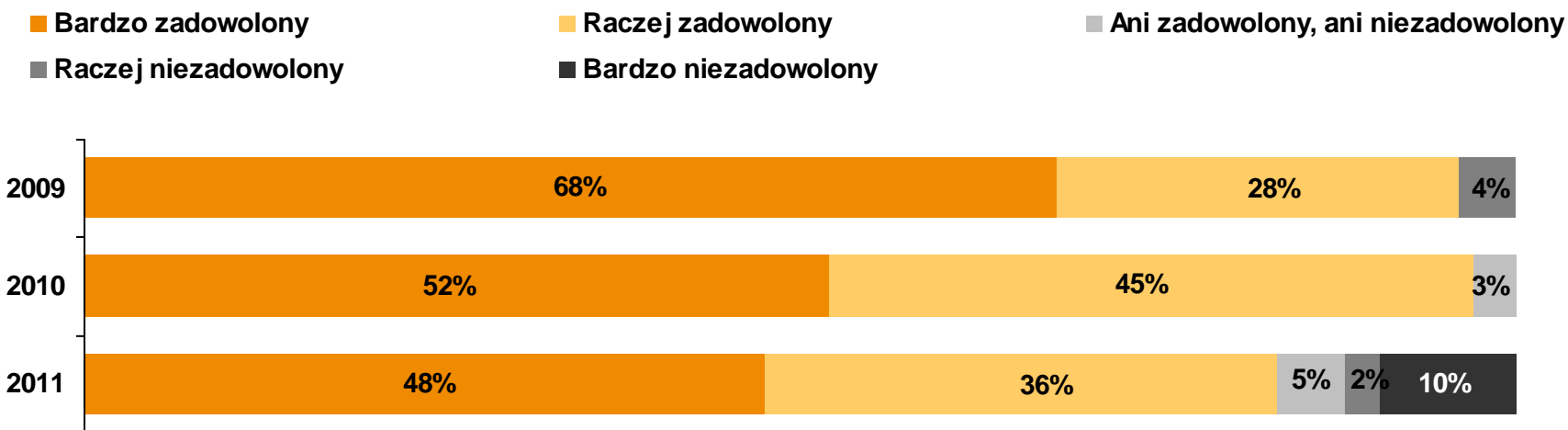
- P9. Jaki charakter miał lub będzie miał ten wyjazd/wyjazdy? Jaki był/będzie ich główny cel?
- Respondenci odwiedzający województwo mieszkający na jego terenie. 2011: N=48. Możliwość wielu odpowiedzi.

Dwa najważniejsze cele podróży w obrębie województwa śląskiego to odwiedziny u rodziny, znajomych, bliskich oraz wypoczynek na łonie natury.

Ocena zadowolenia z pobytu

- P10. Na ile jest Pan/i zadowolony z tego pobytu/tych pobytów na terenie województwa śląskiego?*
- Respondenci, którzy odwiedzili województwo śląskie mieszkający na jego terenie. 2011: N=44.

Średnia ocen zadowolenia: 4,1 (w zeszłym pomiarze 4,5)

* Pytanie zadane po raz pierwszy w 2009 roku.

O ARC Rynek i Opinia

Kluczowe fakty

- ARC Rynek i Opinia jest niezależnym, polskim instytutem badawczym działającym od 1992 roku
- Członek międzynarodowej sieci niezależnych instytutów badawczych IRiS
- Członek Organizacji Firm Badania Opinii i Rynku (OFBOR)
- Certyfikaty Programu Kontroli Jakości Pracy Ankieterów OFBOR (PKJPA)
- Zgodność procedur ze standardami ESOMAR

Kluczowe fakty

- **19 lat doświadczenia w badaniach rynku**
- **40 pracowników**
- **25 koordynatorów regionalnych**
- **500 ankieterów we własnej sieci ankieterskiej**
- **50 stanowisk we własnym studio CATI**
- **230 zogniskowanych wywiadów grupowych rocznie**
- **55.000 zarejestrowanych uczestników panelu internetowego**

ARC Rynek i Opinia Sp. z o. o.
ul. Juliusza Słowackiego 12
- budynek KIRKOR
01-627 Warszawa
tel.: +48 022 584 85 00
fax.: +48 022 584 85 01
e-mail: office@arc.com.pl

Badania inspirują...